

Nr 2. 2024

DANMARKS BIBLIOTEKER

KALUNDBORG: PAKHUS MED NYT BIBLIOTEK

Debatten: Man kan regne med bibliotekerne • EBLIDA Interview
Hans Munk: Vejen til videns- og oplevelseskommunen • Voxpop
BCF: Biblioteket - demokratisk væksthush • Faglitteraturen lige nu
Leder: De kommunale budgetter og bibliotekets samfundskraft

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

Forside: Kalundborg – havnepark og nyt kulturhus med bibliotek er undervejs.

Illustration: CEBRA architecture.

Danmarks Biblioteker

Et biblioteks- og kulturmagasin
28 årg., nr. 2. 15. april 2024

Udgiver/Adresse

Danmarks Biblioteksforening
Farvergade 27D
DK-1463 København K
Telefon: 33 25 09 35
e-mail: db@db.dk
www.db.dk

Redaktør

Hellen Niegaard (hn@db.dk), ansvarsh.

Kommende numre af Danmarks Biblioteker

Nr. 3. 17. juni 2024

E-magasin

Det nye nummer findes fra udgivelsesdagen på forsiden af www.db.dk – Magasinet

NB: Pga. Post Nords omdelingsterminer kan DB ikke garantere, at den trykte udgave leveres i overensstemmelse med DBs udgivelsesplan

Tidligere numre og artikler

Se www.db.dk/magasiner

Abonnementspris

For medlemmer kr. 300,-
For ikke-medlemmer kr. 650,-
Studerende kr. 60,-

Annoncer

Formater og priser:
kortlink.dk/2mc88

Grafisk produktion

Stæhr Grafisk

Tryk

Kailow Graphic A/S
Denne tryksag er produceret under standarderne:
DS 49001 CSR – ISO 14001. Miljø - ISO 9001
Kvalitet - OHSAS 18001 Arbejdsmiljø

Oplag

Distribueret 1.349 + 500 til anden uddeling
ifølge Dansk Oplagskontrol
ISSN nr.: 1397-1026

Gengivelse af artikler tilladt med kildeangivelse.
Artikler m.v. afspejler alene pågældende
skribents holdning.

Danmarks Biblioteksforenings Forretningsudvalg

Paw Østergaard Jensen (A) Albertslund, forperson. Claus Mørkbak Højrup (V) Hjørring, politisk næstforperson. Annette W. Godt, bibliotekschef Allerød og faglig næstforperson. Signe Bekker Dhiman (A) Aabenraa. Anette Mortensen (V) Stevns. Carsten Petersen (C) Sorø. Johs Poulsen (B) Herning. Lars Bornæs, bibliotekschef Silkeborg. Kristine Nygaard, bibliotekschef Aalborg. Britta Thuun-Petersen, biblioteks- og borgerservicechef Viborg.

LEDER

DE KOMMUNALE BUDGETTER OG BIBLIOTEKETS SAMFUNDSKRAFT

Af Paw Østergaard Jensen (A), forperson Danmarks Biblioteksforening

Biblioteket skal rykkes op på dagsordenen. Budgetkataloger er på vej, og i kommunerne går drøftelserne om midler og muligheder på drift og anlæg i 2025 i gang fra april. Fokus er mange steder på velfærd og nye veje til velfærd. Og her skal der igen fyres op under debatten om bibliotekets betydning. Det skal vi hver især i kommunen – og sammen med Danmarks Biblioteksforening.

Ingen tvivl om, at folkebiblioteket er en kerneopgave for et demokratisk samfund. Men mange overser bibliotekets store potentiale i relation til netop vores fælles velfærd. At adgang til viden og kulturoplevelser er af betydning for den enkelte, anerkendes nok af de fleste, men færre tænker på, hvad biblioteket samtidig betyder for kommunens udvikling. Mange henviser til nettet, dét holder så ikke. Borgerne – unge eller gamle skal ikke overlades til algoritmerne eller nettets og de sociale mediers voksende misinformation. Det går simpelthen ikke i et demokrati og samfund som vores, som bygger på viden og vidende borgere.

Vi står med en regulær læsekriser blandt vores børn og unge. Vi har set forslag i kommuner om at lukke seks ud af syv lokalbiblioteker, at holde hele lukkedage eller slå folkebiblioteker og skolebiblioteker sammen. Grænserne for, hvor mange e- og lydbøger børn og voksne kan låne, er blevet strammere, samtidig med at der købes færre fysiske bøger til udlån på biblioteket, og skolerne beskærer deres skolebiblioteker. Alt sammen forslag som går imod de udfordringer, vi står overfor, nemlig at få læselysten på ret køl igen. Det skal siges, at der er stor forskel på kommunerne. Men jeg kan ikke opfordre nok til, at vi lokalt sætter ind og styrker læsningen i et samarbejde mellem biblioteker og skoler.

Biblioteket er også af stor betydning for kommunerne på mange andre områder. Vi lever i et gennedigitaliseret samfund; hvor skal man søge hjælp for information og til søgning, hvis ikke på folkebiblioteket? Vi ser også en voksende anerkendelse af kultur og bibliotekstilbuds betydning i forhold til ensomhed og mistrivsel, som en vej til et godt helbred på linje med motion. Biblioteket er i dag samfundets kit og det eneste sted, vi alle har til fælles og mødes, uanset hvorfor vi kommer. Som socialudvalgsformand ved jeg, hvor stor betydning nedskæringerne – også på biblioteket – har for den enkelte, og ser konsekvenserne, når vi skærer ned.

Hvor man nogle steder er i gang med nye kulturhuse og biblioteker, udarbejdes andre steder sparekataloger, hvori også biblioteket indgår. Ifølge Danmarks Statistik er forskellen på højeste og laveste biblioteksudgift pr. borger markant, det er bekymrende. Prioritér biblioteksbudgettet og tænk det ind i traditionel velfærd.

Biblioteket har en samfundsskabende kraft i sig. For dem, der ikke har meget, er de en regulær mulighed for at få del i velfærdssamfundets goder. For andre en del af kulturlivet og via bøger mv. blandt andet en empatimotor til at kunne se ind i andres måde af leve på. Endelig ved vi fra byer som f.eks. Herning, at et godt bibliotek genererer reel aktivitet og kan være afgørende for nyudvikling af vores bykerner.

Kort sagt, lad os tage biblioteket med ind i prioriteringskataloget fremfor sparekataloget ved de kommende budgetforhandlinger ude i kommunerne.

INDHOLD

Nye veje til fælles velfærd efterlyses, hvad med kommunernes biblioteker? Man kan regne med bibliotekerne, skriver Annette W. Godt, næstforperson i DB, i et debatindlæg. Faglitteraturen er udfordret, melder Dansk Forfatterforenings Henrik Poulsen. Effektiv biblioteksservice beror på infrastruktur og bibliotekssamarbejde – centralbibliotekerne og Det Kgl. Bibliotek udvikler overbygningen til fordel for borgerne. Biblioteket er et demokratisk hus, læs om folkebiblioteket lige nu set med Bibliotekschefforeningens nyvalgte ledelse, May-Britt Diechmanns og Berit Sandholdt Jacobsens, briller.

Trivselskrisen blandt børn og unge fylder. På Bibliotekspolitisk Topmøde i Sønderborg tager Trivselskommissionens formand Rasmus Meyer sagen op. Ni politikere og biblioteksfolk kommenterer problematikken i årets første VOXPOP, biblioteket ses som et sted, hvor børn og unge trives og vokser.

Læs klummen Set fra MIN stol med Hans Munk (B) om Kalundborg og vejen til en moderne innovativ videns- og oplevelseskommune.

Hellen Niegaard

2 Leder

- 5 Nyhedsklip
Sammen om bæredygtighed i UGE17
Folkeskoleaftale med en halv mia. til bøger
Grundloven har 175-års jubilæum

6 Sønderborg Topmøde værtsby 2024

- 9 Debat: Man kan regne med bibliotekerne
Annette W. Godt

- 10 Havneparken og Pakhuset i Kalundborg
tager form

- 11 [Set fra MIN stol]
Kalundborg – vejen til en moderne innovativ
videns- og oplevelseskommune
Hans Munk (B)

- 12 Bedre overbygning og service til borgerne
Pernille Schaltz, Maria Bruun og Erik Hofmeister

- 15 Faglitteraturens udfordringer
Henrik Poulsen

- 16 VOXPOP: Et godt liv – et godt børneliv
Hellen Niegaard

Kommentarer:

- [Claus Mørkbak Højrup (V)]
[Inge Dinis (A)]
[Charlotte Haagendrup (M)]
[Lotte Kofoed (F)]
[Maren Ottar Hessner (B)]
[Marie-Louise Fischer Hoffmann, bibliotekschef]
[Lars Lerche, biblioteksleder]
[Susanne Gillling, leder af Biblioteksservice]

- 22 "Godt du kom" – trivsel i Randers
Benedicte Monica Andersen

- 24 BCF: Biblioteket er et demokratisk væksthus
Interview med forperson May-Britt Diechmann og
næstforperson Berit Sandholt Jacobsen
Hellen Niegaard

- 28 UGE17 2024 Borgernes Verdensmålsuge
Thomas Sture Rasmussen

- 30 Bibliotekerne kan danne rammen om
de svære samtaler om klimaet
Anna Ebbesen

Multikulturhuset i Sønderborg – et besøg værd!

... 6

Børn, unge og trivsel – nyt frirum i Randers

... 22

Udkald til UGE17, er jeres kommune med?

... 28

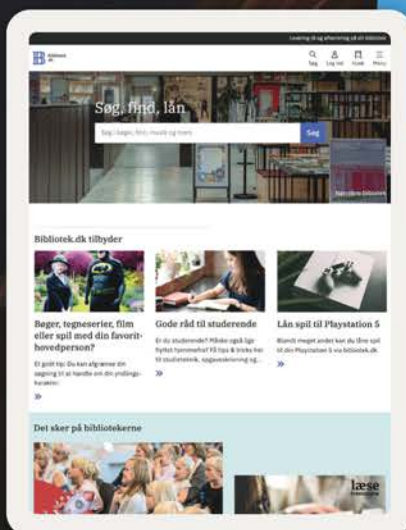
- 32 En del af løsningen: Bibliotekernes arbejde med verdensmålene
Mia Høj Mathiasen og Henrik Jochumsen

- 34 EBLIDA står et godt sted
Interview med ny direktør Mikkel Christoffersen
Hellen Niegaard og Andrew Cranfield

- 39 Pris til kreativitet – GF i Region Midt
Martin Lundsgaard-Leth

Endnu nemmere adgang til materialer fra alle landets biblioteker

Mød det nye Bibliotek.dk på stand nr. 1 på Bibliotekspolitisk Topmøde

» Enklere login og bestilling

» Inspirationsbånd med bibliotekernes materialer

» Udpluk af bibliotekernes arrangementer

» Forbedret søgning

[NYHEDSKLIP...]

■ **Folkeskoleaftale med halv mia. til bøger.** Nyt fokus på bøger og læring. Bred aftale offentliggjort 19. marts omfatter 33 initiativer inkl. mere enkle læreplaner, men også et engangsbeløb på 540 mio. kroner fordelt over en række år til de fysiske bøger, som gennem flere år er blevet forfordelt til fordel for skærmfokus. Og midler til en læsekampagne, der bygger videre på erfaringerne fra samarbejdsprojektet mellem bl.a. pædagogiske læringscentre og folkebiblioteker om *Børn og unges læseglæde i 2023-2025*, som Tænketanken Fremtidens Biblioteker er i gang med.

■ **Sammen om bæredygtighed i UGE17.** Borgernes Verdensmålsuge. Og på ugens Klimahandledag den 25. april, danskernes nationale dag for klimahandling i fællesskab. Information, viden og handling går hånd i hånd, når UGE17 og Klimahandledagen inviterer borgere i alle aldre på ny viden, fælles indsats og konkrete lokale projekter.

UGE17 startede som bibliotekernes verdensmålsuge, men omfatter i dag også Dansk Folkeoplysnings Samråd og en lang række andre aktører som bl.a. Grønne Nabofællesskaber: Her samles alle danskere, som vil gå sammen og gøre noget for klimamæet.

Læs meget mere om både indsats og værdien af bæredygtig indsats og fokus i de tre TEMA-indslag om bæredygtighed, side 28-33.

Paw Østergaard Jensen (A), forperson for Danmarks Biblioteksforening, er godt tilfreds, selv om pengene knap strækker til en bog til hver af de danske elever. "Vi har fra Danmarks Biblioteksforenings side længe råbt højt om behovet for en oprioritering af flere fysiske bøger i skolerne og på skolebibliotekerne. Så sent som for 14 dage siden sad vi hos børne- og undervisningsministeren og talte om de gode erfaringer, vi havde med samarbejdsprojektet *Børn og unges læseglæde*", lød det 19. marts fra Paw Østergaard Jensen.

■ **Grundloven har 175-års jubilæum** og bibliotekerne er indbudt til fejringen.

Med en bevilling på 9,7 millioner over fire år fra Nordea-fonden vil GRUNDLOVSFE-
STEN.dk engagere skoler, biblioteker, bo-

ligforeninger og kulturinstitutioner - og opfordrer til at holde grundlovsfester sammen med børn. Demokratiet er ingen selvfølge, og jubilæet i år er en oplagt mulighed for børn og voksne til at prøve at holde en grundlovsfest. Landets biblioteker har rig mulighed for at være med; der er lavet en masse inspirationsmateriale, som gør det nemt at komme i gang.

Mød Grundlovsfesten på Det Bibliotekspolitiske Topmøde 2024, dbtop.dk.

/HN

Skal din kommune være vært for Det Bibliotekspolitiske Topmøde?

Det Bibliotekspolitiske Topmøde tiltrækker hvert år mellem 400 og 500 politikere og fagfolk fra hele landet, som i løbet af topmødedagene får præsenteret nye tendenser fra biblioteksverdenen, diskuteret aktuelle samfundsmæssige og kulturpolitiske emner og rig lejlighed til at netværke på landets vigtigste biblioteks- og kulturpolitiske konference.

Alle kommuner kan søge om at blive værtskommune for Topmødet.

Læs mere og se ansøgningskemaet:

<https://db.dk/dbtop/>

BESØG MULTIKULTURHUSET

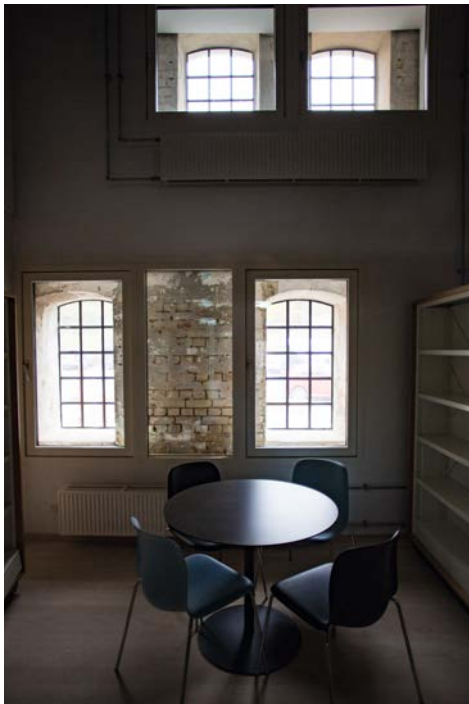
Fra godt brugte rammer og en lidt diskret placering på Kongevej rykkede Sønderborgs hovedbibliotek i slutningen af 2017 til byens havn, hvor kommunen har virkeliggjort Frank Gehrys masterplan.

Folk stod i kø på havnen for at være med til åbningen af Multikulturhuset. “Vi har nu fået nogle helt fantastiske faciliteter for kultur og kunst. Det er helt vildt, og jeg bliver lidt rørt. Det her er et løft for Sønderborg som kulturby, så vi kan gøre os attraktive for de unge og de tilflyttere, vi kæmper for at tiltrække.

Omkring årtusindeskiftet var det her en tidligere industrihavn. I dag rejser Byens Havn sig fra jorden med kultur, hotel, kollegium og erhvervsbyggeri”, fortalte en glad borgmester Erik Lauritzen (A) fredag den 3. november 2017.

“Jeg glæder mig til at byde jer velkommen til Sønderborg næste år. For i 2020 holder Danmarks Biblioteksforening Det Bibliotekspolitiske Topmøde i Sønderborg. Vi glæder os til at byde jer alle velkommen til en kommune, hvor bibliotekerne udvikler sig til stadighed. 2020, er et særligt år, og 100-året for Genforeningen. Hvor et imod-hinanden blev til et med-hinanden.

Multikulturhuset med bl.a. Biblioteket Sønderborg og Deutsche Bücherei.

To mindretal blev skabt på hver sin side af grænsen, tidligere tiders ufred blev erstattet af samarbejde og en helt særegen mentalitet og kultur, præget af virkelyst og fællesskab. Det nye Multikulturhus i Sønderborg lader fortiden og fremtiden smelte sammen. Glæd jer”, lød det fra en af hovedkræfterne bag kulturcentret Stephan Kleinschmidt (Slesvigsk Parti) 1. viceborgmester i Sønderborg Kommune.

Det var så inden covid-19 aflyste topmøde 2020. Meget symbolsk blev det dog Sønderborg og Multikulturhuset som i september 2021 dannede ramme om “Kulturens værdi”, DB’s store Kulturkonference 2021, som trak fulde huse.

Velkommen igen – nu glæder vi os for alvor til at tage imod Topmødet, lød det med et stort smil fra Christel Leiendecker (Slesvigsk Parti) formand for Udvalget for Kultur, Idræt og Medborgerskab i Sønderborg Kommune på Topmøde 2023.

Måske Danmarks smukkeste biblioteksudsigt? Udsigten er i alle tilfælde enestående ud til Allsund og Kong Christian den X's Bro. Med to bygningskroppe, den nye AART Arkitekters bygning og det gamle pakhus, huser byggeriet Biblioteket Sønderborg og Mødesal, Sønderjyllands Kunsthøjskole, Deutsche Bücherei og Café Kjukken. Mød bibliotekschef Carsten Nicolaisen, souschef Hanne Merete Sørensen og deres kolleger. På gensyn i Multikulturhuset!

/HN

Fotos: Sønderborg Biblioteket Sønderborg

Foto: Colourbox.dk

VI VISER VEJ TIL VIDEN

“Det Kgl. Bibliotek vil være et fagligt og kulturelt fyrtårn i en verden af viden, der er stadig sværere at navigere i.

Vi vil hjælpe med at finde det, du søger. Og inspirere til at finde det, du ikke vidste, du søgte.”

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

MAN KAN REGNE MED BIBLIOTEKERNE

- også i AI-tider, fastslår Annette W. Godt i forlængelse af “Er der nogen, der vil være med”- debatten om bibliotekernes informationsopgave i dag.

Men med udviklingen af AI genereret indhold bliver troværdighed og viden om kildekritik vigtigere end nogen sinde. Bibliotekerne scorer år efter år højt på tillidsbarometeret, og det er der en grund til. Vi har i hundrede år været til stede i hverdagskulturen, været ordentlige og redelige i tilgangen til information og betjening af vores borgere.

AI begynder så småt at få indvirkning på vores allesammens hverdag. Med spørgsmål som hvordan passer jeg på mine børn når de mødes af billeder, film og andet AI genereret materiale? Hvad med de bøger, jeg læser? Kan jeg stole på dem når/hvis, det er en maskine, der har skrevet store dele af dem? Hvordan beskytter jeg mig mod misinformation? Forandringer giver muligheder og løsninger på problemer, men skaber ofte også afmagt og bekymring. Her yder bibliotekerne et vigtigt bidrag, som ikke bliver mindre i en AI-tid. Bibliotekerne er tæt på de tusindvis af spørgsmål, som vi må forvente, AI vil skabe. Bibliotekerne skal være lige dér i forandringernes hvirvelvind i den nære hverdag i vores demokrati.

Det troværdige sted at gå hen

Men hvorfor bibliotekerne? Kan folk ikke bare google sig til svarene? Det handler om vores fælles samfund og hverdag, det handler om tryk og om tillid. Uden den risikerer vi, at mange dropper ud af hverdagsting som at gå på nettet, kontakte offentlige instanser, melde sig til og deltage i fritidsaktiviteter. Og simpelthen fravælger den åbne ‘digitale dør’ til verden. Det skal vi undgå. Så nej, man kan ikke bare google sig fra utryghed. Der skal mennesker til – mennesker med viden og integritet. Det har bibliotekerne.

Vi kender alle sammen dét at have den der særlige person i vores liv, som altid overholder aftaler og holder sine løfter. Den vi regner med, den person vi stoler på. Bibliotekerne er den person for rigtigt mange mennesker i dag, og det skal vi blive ved med at være. Her går man hen og får svar på sine konkrete spørgsmål, men her går man også hen og bliver klogere og danner sig meninger, også når det handler om AI-aktiviteter.

Dygtige informationsspecialister skal prioriteres

Spørgsmålet om, hvordan vi som borgere afkoder viden i en AI tid, bliver vigtigere dag for dag.

Bibliotekernes personale og deres kompetencer inden for informationssøgning og viden om, hvordan kilder kan bruges og misbruges, er derfor afgørende. Vi bliver nødt til at prioritere informationsspecialister.

Jeg vil derfor gerne stille mig solidarisk med debatten, som Pernille Schaltz startede i *Danmarks Biblioteker* nr. 6, 2023. Her argumenterer hun skarpt for, at “... bibliotekerne er helt uund-

værlige i et videnssamfund, og er essentielle, når det gælder om at sikre danskerne og Danmark som et oplyst, handlekraftigt og bæredygtigt samfund..” Vi er som branche nødt til at tænke og prioritere at borgernes mødes af dygtige informationsspecialister. Og Schaltz fik opbakning fra flere andre sider i bladets sidste nummer, *Danmarks Biblioteker* nr.1 i år.

Alle bibliotekernes ressourcer skal bruges

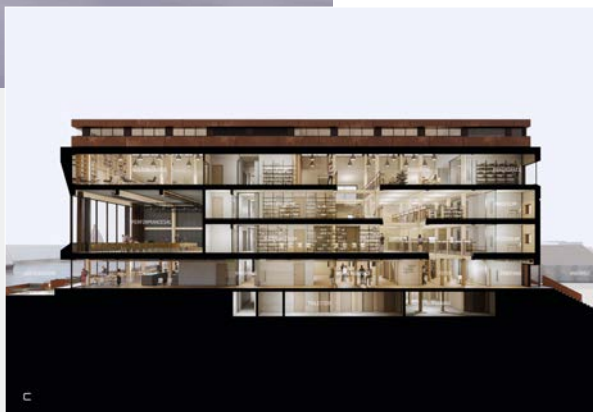
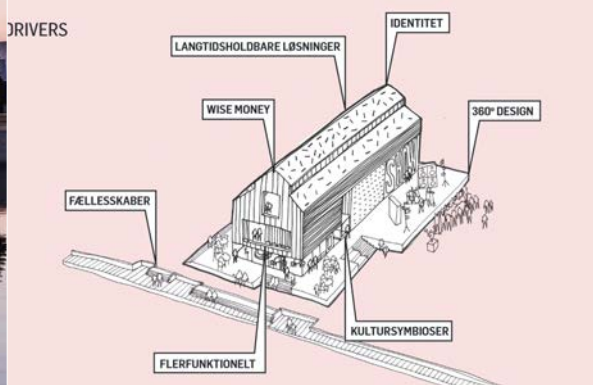
Men vi skal faktisk mere end det. Hele paletten af bibliotekstilbud skal i spil. Den demokratiske samtale, biblioteket som mødested og ikke mindst litteraturen er oplagte medspillere i diskussioner om, hvilket samfund vi vil have, også når det gælder information. Bibliotekernes unikke styrke ligger i både informationsspecialerne og i kulturformidlingen. Den kombination kan gøre en forskel i oplysningen og diskussionen om f.eks. AI, og hvordan vi vil tillade, den kommer til at påvirke vores liv og hverdagen. En nødvendig samtale for vores demokratiske samfund, som biblioteket også som mødested skal lægge rum til, så det hele ikke bare overlades til de store teknologiske virksomheder.

AI kan meget og vil sikkert bidrage til vores hverdag på måder, vi slet ikke kan forestille os. Jeg glæder mig til at byde AI velkommen på biblioteket – med alle de fantastiske kompetencer bibliotekernes informationsspecialister, formidlere og værter besidder. Jeg tror på at ja, vi kan nok kun lige nu skimte konjunkturerne af fremtiden, men også her har bibliotekerne meget at bidrage med. For ja - man kan regne med os.

■ ANNETTE W. GODT
Danmarks Biblioteksforening
Faglig næstformand
og bibliotekschef i Allerød Kommune

HAVNEPARKEN OG PAKHUSET I KALUNDBORG TAGER FORM

I 2015 blev den gamle kornsilo fra 1903 på havnen i Kalundborg revet ned, og det skabte et nyt åbent område nær bymidten og tæt på stationen – der står foran en renovering – og færgelejet. I 2018 erhvervede Kalundborg Kommune det gamle nabopakhus på havnen, og i et samarbejde med CEBRA architecture er der udarbejdet en model for nytænkning af bygningerne under navnet Pakhuset. Et nyt kulturhus på 2.500 m², som også skal rumme biblioteket.

På havneområdet, den nye havnepark, er der altid skønt i sommerhalvåret, og med Pakhuset skabes rammer, som kommunens borgere kan bruge hele året – sammen. I transformationen af Pakhuset bevares en stor del af den oprindelige bygning. Det gælder fundamenter, ydervægge i mursten og det konstruktive system i kælder og stueetagen. Bl.a. bevares de originale bjælker i huset, som suppleres med nye limtræsbjælker. Facadebeklædningen vil blive udført i genbrugsaluminium. I det hele taget er tanken at genbruge så mange materialer som muligt, ligesom de mange, mange tons beton fra siloen blev til genbrugsbeton.

Fotos og illustrationer: Kalundborg Kommune/CEBRA architecture.

/HN

[SET FRA MIN STOL]

Kalundborg – vejen til en moderne innovativ videns- og oplevelseskommune

Kultur har en stor egenverdi, og samtidig stor mulig betydning for byudvikling, befolkningsudvikling, sundhed, integration og jobudvikling.

Nu forberedes bl.a. ny Havnepark og nyt Kulturhus med bibliotek.

Hans Munk (B)
Formand for Kultur- og Fritidsudvalget
Kalundborg Kommune

Kalundborg Kommune er i en gennemgribende udvikling!

Fra at have været en mindre havneby i Vestsjælland til at være den største havneby på Sjælland med ny industri og containerhavn.

Fra at have været en mindre industriby til at være den største industriby på Sjælland med en enorm vækst og udvikling, der er af afgørende betydning for stigningen i Danmarks BNP.

Fra at have været en "udkantskommune" til at være en uddannelsesby med videregående uddannelser indenfor bibliotek, forskningscenter, ingeniør og maskinmesteruddannelser og nu også Det Kongelige Akademi arkitektuddannelse. Det har derfor også medført et stort nybyggeri af uddannelsesboliger og mere end 1.000 nye boligprojekter i hele kommunen.

Behovet for kulturel udvikling

Kalundborg Kommune har tidligere været kendt for at være den kommune, der bruger færrest penge på kultur. Nu er turen kommet til den kulturelle udvikling i kommunen.

Basis er, at kultur har en stor egenverdi, og samtidig stor mulig betydning for byudvikling, befolkningsudvikling, integration, sundhed, jobudvikling mv.

Kultur- & Fritidsudvalget har i udvalgets Kulturstrategi valgt fem pejlemærker, der fortæller om, hvilke områder der skal arbejdes med. Udvalget vil gennem pejlemærkerne skabe et vidensgrundlag for strategisk arbejde med kommu-

nens kulturliv. Fokus er på at styrke sammenhængskraft, fastholdelse og tiltrækning af nye borgere. Et af pejlemærkerne er en kulturanalyse af de 18 til 55-åriges kulturelle behov og ønsker. Kulturens Analyse Institut er nu ved at afslutte analysen og resultatet fremlægges på en stor kulturkonference i juni 2024, hvor borgere, foreningsliv, kulturinstitutioner, forretningsliv og virksomheder deltager.

Nyt Kulturhus og havnepark

Kalundborg Kommune skal ikke blot være et sted at arbejde, men også et sted at bo og leve. En central forudsætning for det er de aktiviteter, oplevelser og fællesskaber, der findes i det lokale fritids- og kulturliv.

I 2015 blev den gamle kornsilo på havnen revet ned, og der har siden været en løbende dialog mellem borgere, foreninger og kommunen om anvendelsen af havneområdet. Der blev anlagt en midlertidig Havnepark, hvorfra der gennem årene har været afholdt rigtig mange kulturelle aktiviteter og arrangementer.

Nu i 2024 indvies den helt nye havnefront med havnebad og mulighed for forskellige former for vandsport. Her i foråret påbegyndes det store byggeri af kommunens nye kulturhus bygget op om og ud fra det gamle pakhuis, som blev på grunden efter nedrivningen af kornsiloen. Sidste år afholdt kommunen et godt besøgt borgermøde, hvor kul-

turhuset blev præsenteret. Det fik en stor og positiv modtagelse. I 2026 forventes kulturhuset at blive indviet og taget i brug.

Kulturhuset bliver hjem for vores nye bibliotek

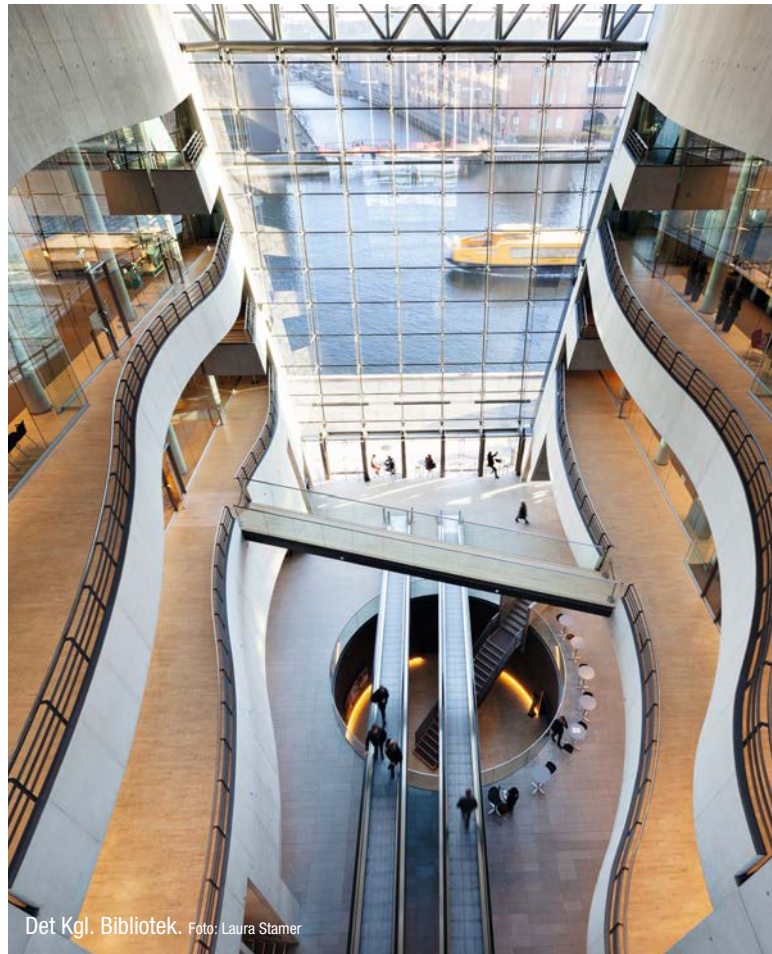
Der har gennem flere år været talt meget om behovet for et nyt og mere tidsvarende bibliotek, og med det nye kulturhus vil det endelig blive realiseret.

Bibliotekets personale, administratoren og Kultur- & Fritidsudvalget har nu en vedtaget strategi for det vi kalder "Bibliotek 2030". Der er foretaget undersøgelser, som nu har sat gang i flere prøvehandlinger, der gerne skulle resultere i, at biblioteket er det naturlige centrum i vores kulturhus.

Udover at være et bibliotek i traditionel forstand med bogsamling og udlån, så bliver "Bibliotek 2030" til 'mødestedet', det 3. sted – stedet mellem hjem og arbejde – stedet med fokus på dannelse og oplysning. Der bliver skabt nogle fysiske faciliteter og rammer for både planlagte kulturelle arrangementer, foredrag og koncerter, men også rum for at mødes uformelt. Der vil blive mulighed for skiftende udsmykninger i lokalerne. Der vil foregå vejledning og hjælp som indeholdes i området, hvor Borger-service får sit område.

Vi ønsker på denne måde at byde velkommen til vores traditionelle brugere af biblioteket, og velkommen til de mange nye brugere af både bibliotek og kulturhus.

BEDRE BIBLIOTEKSSERVICE TIL BORGERNE

En effektiv biblioteksservice i de danske folkebiblioteker beror bl.a. på den lovbestemte overbygning. Landets seks centralbiblioteker og Det Kgl. Bibliotek varetager og videreudvikler løbende opgaven.

Alle biblioteker kan ikke have alt, som borgerne har behov for. Gennem rammeaftaler med staten sikres en smidig og relevant overbygning og et sammenhængende lånesamarbejde på landsplan. Centralbibliotekerne (CB) og Det Kgl. Bibliotek (KB) har i disse år et tæt og stærkt samarbejde med det klare formål at forbedre biblioteksservicen og skabe mere værdi for borgerne. Samarbejdet udmønter sig i fælles årlige handlingsplaner, og her i 2024 fokuserer vi på materialeoverbygning, kommunikation og formidling samt videns- og kompetenceudvikling for ledere og medarbejdere.

Bedre overblik over tilgængelige materialer

I år fortsætter vi arbejdet med at gøre materialeoverbygningen og de forskellige services mere tilgængelige. På centralbibliotek.dk kan man således i dag finde et samlet overblik over de forskellige licenser, materialer og services, som CB og KB tilbyder. Og på platformen materialeoverbygning.dk kan man se CB'ernes og KB's indkøb af udenlandske faglitterære og skønlitterære overbygningsmaterialer.

For at styrke kommunikationen og oplyse specifikke målgrupper om tilgængelige ressourcer, vil vi i løbet af 2024 gennemføre målrettede kommunikationsindsatser. Et eksempel er en nylig udsendt nyhed om tilgængelige digitale materialer fra CB og KB til elever og studerende under eksamenstiden. Folkebibliotekerne spiller ofte en væsentlig rolle som vejledere, og da elever og studerende ikke altid selv er klar over, hvad de har adgang til, kan folkebibliotekerne med fordel guide dem.

Digitale samlinger i den nationale biblioteksinfrastruktur

En central del af handlingsplanen involverer KB's ønske om at nå bredere ud med nationalbibliotekets tilbud til borgere i hele landet. En af vejene er at gøre samlingerne tilgængelige i den nationale digitale biblioteksinfrastruktur, også kendt som "brønden", så borgerne kan få adgang til dem gennem bibliotek.dk eller folkebibliotekernes egne hjemmesider.

I 2024 gennemfører vi sidste fase i at integrere danske Open Access tidsskrifter på KB's platform, Tidsskrift.dk, i brønden. Plat-

GERNE

Gentofte Bibliotek. Foto: Mathias Olander

formen er en guldgrube af spændende tidsskrifter fra den danske forsknings- og museumsverden og rummer p.t. 190 tidsskrifter med omkring 100.000 artikler.

KB fortsætter også med at få indekseret artikler fra ugebladene *Hjemmet* og *Familie Journalen*, så borgerne frit kan søge og bestille dem. KB har tidligere fået indekseret artikler fra udvalgte perioder i årgangene 1960-2000. Senere fulgte alle artikler fra 1960'erne, og i 2024 fortsætter KB med at indeksere alle artikler fra 1970'erne.

Derudover undersøger KB løbende, om der er andre ressourcer, der skal stilles til rådighed for borgerne gennem folkebiblioteker.

Viden og kompetenceudvikling

Efter et vellykket kompetenceudviklingsforløb for bibliotekschefer og fjernlånsfolk i interurbant lånesamarbejde i 2023 er fokus i 2024 rettet mod fortsat viden- og kompetenceudvikling. Et fornyet onboarding-forløb er under udvikling for at introducere nye ansatte på folkebibliotekerne til konkrete overbygningstilbud og lånesamarbejdet.

I 2024 vil vi fortsat have et fælles fokus på lånesamarbejdet, og i det hele taget have fokus på de dialoger i sektoren, der er nødvendige for at sikre det sammenhængende lånesamarbejde. I en tid med knappe ressourcer kan dette lånesamarbejde være un-

der pres, og netop derfor skal vi pleje og værne om dette unikke samarbejde! En del af dialogen vil blive varetaget i regi af Den Digitale Alliance. Men der vil også være et selvstændigt spor, som retter sig mod biblioteksledere, og som planlægges i samarbejde med Bibliotekschefforeningen.

Derudover vil vi også i år tage på fælles besøgsrunde på de regionale biblioteksledermøder med relevante og aktuelle temaer.

Betjening af unge og studerende på ungdomsuddannelser

Da mange biblioteker på ungdomsuddannelsesinstitutioner er blevet nedlagt, henvender de unge sig ofte på folkebibliotekerne for at få hjælp.

For at forbedre mulighederne for at give en god service til de unge har vi i CB-KB-samarbejdet fokus på at implementere konkrete værktøjer som Bibliotekernes Studieservice for biblioteksansatte, der skal hjælpe med at servicere elever og studerende. Samtidig udarbejder vi en vejledning til ledere på folkebibliotekerne, der giver gode råd om, hvordan man lokalt kan sikre tilstrækkelige tilbud til de unge. For at få et bedre datagrundlag gennemfører vi en spørgeskemaundersøgelse blandt folkebiblioteker om deres betjening af elever/studerende.

Betjeningen af de unge er et større og komplekst problemfelt, og derfor arbejder vi også på et overordnet plan sammen med Tænk tanken Fremtidens Biblioteker og Danmarks Biblioteksforening.

Andre centrale indsatser

CB's og KB's engagement i bibliotekernes landsdækkende *Festival for historie* fortsætter i 2024 under overskriften "Med lånte fjer". Festivalen inkluderer livestreaming med relevante oplægsholdere og aktiviteter på folkebiblioteker landet over. Integrationen af NOTA (tidl. Danmarks Blindebibliotek red.) i KB pr. 1. januar i år åbner op for muligheder for at øge synlighedsniveauet af KB/NOTA's forskellige biblioteksydelser til mennesker med syns- og læsehåndicap over for folkebibliotekerne, og vi undersøger også muligheder for at styrke samarbejdet mellem KB/NOTA og folkebibliotekerne.

Samlet set repræsenterer dette samarbejde mellem CB og KB en vision om at styrke biblioteksservicen, gøre ressourcer mere tilgængelige og opbygge et endnu tættere forhold til borgerne gennem dialog og innovation. Med fokus på borgerne som kerneelement og omdrejningspunkt er dette samarbejde afgørende for at imødekomme nutidens behov og skabe biblioteker, der både formidler viden og deltager aktivt i samfundet.

■ PERNILLE SCHALTZ

Bibliotekschef Herning Centralbibliotek

■ MARIA BRUUN

Bibliotekschef Gentofte Bibliotekerne

■ ERIK HOFMEISTER

Chefconsulent Det Kgl. Bibliotek
For CB-KB Arbejdsgruppe

Det digitale fundament for det moderne bibliotek

Cicero Mobile er en "on-the-go", webbaseret løsning, der udgør det digitale fundament for det moderne bibliotek. Cicero udvikles og supporteres af højt specialiserede UX-designere, softwarearkitekter, test-ingeniører og udviklere, som alle har indsigt og interesse i bibliotekernes behov. Kundeservice varetages desuden af erfarne, uddannede bibliotekarer, som kender systemer, udfordringer og arbejdsgange på et bibliotek. Hos os er mennesker kilden til succes, og det afspejler sig i vores software, som har optimeret og transformeret mere end 1.000 biblioteker i Norden.

Læs mere på systematic.com/cicero

FAGLITTERATURENS UDFORDRINGER

Stor Christiansborg høring sidst i 2023 satte fokus på en særlig del af den danske litteratur. Faglitteraturen, der er under pres. Henrik Poulsen, formanden for De faglitterære forfattere rapporterer.

Faglitteratur er et absolut nødvendigt element i vores fælles viden om verdenen, som den er og var. Den er forudsætningen for, at vi kan deltage i den demokratiske samtale, den hjælper os med at forstå os selv i forhold til andre og til at indrette os i vores dagligliv. Faglitteratur er den mest diversive litteraturform, der findes, en litteraturform, der dækker det hele.

Det bør derfor vække stor bekymring, når man læser *Bogpanelets årsrapport 2023*, der kom i november måned 2023. Her fremgår det nemlig sort på hvidt, at faglitteraturen er på retræte.

Forlagene udgiver færre titler på original dansk, og bibliotekernes indkøb af faglitteratur er markant faldende i forhold til andre litteraturformer. Hertil kan jeg tilføje, at nye platforme som e-bog og især net-lydbog er i hastig fremgang, men det er en fremgang, som faglitteraturen ikke har glæde af. Den er ofte mindre egnet til lyd. Illustrationer, diagrammer og statistikker skal kunne ses. Mens der er cirka lige mange udgivelser af trykte bøger inden for skøn- og faglitteratur, udgives der dobbelt så mange skønlitterære titler som e-bog og mere end tre gange så mange som net-lydbøger.

Det er dystre tal, som kræver politisk handling. Det er nemlig svært at se, hvad der skal til for at vende udviklingen, en udvikling der også skal ses i lyset af den øgede brug af SoMe.

På bibliotekerne er det især unge under uddannelse og kulturforbrugende pensionister, der låner faglitteratur, men som det også fremgår af rapporten *Biblioteksbrug i dag og i morgen* (Tænketanken Fremtidens biblioteker 2023), så finder de unge informationer på SoMe medier som Instagram, TikTok og Facebook, når de ikke kan finde bøgerne på bibliotekerne. SoMe er medier, der ikke er kuraterede og ofte videregiver konspirationsteorier og anden informationsforurening.

Vi ved, at tilgængelighed er afgørende. Et klik til Wikipedia eller en søgning på Google er nemmere end at opsøge biblioteket. Især når faglitteraturen er gemt væk. Tilgængelighed er nemlig også afgørende for biblioteksbrugerne. Bøgerne skal stå på hyldeerne eller udstillingen. Det nytter ikke noget, som man åbenbart praktiserer i Københavns biblioteksvæsen, at flytte det meste af faglitteraturen til – som det så smukt hedder – et ”materialehotel”. Enkelte andre biblioteker er til gengæld begyndt at styrke denne del af formidlingen gennem særlige faglitterære festivaler, bl.a. i Gladsaxe og Lyngby-Taarbæk.

Faglitteraturen er udfordret.

Som faglitterær forfatter skal du ofte medbringe ekstern finansiering til forlaget, medmindre du skriver en bestseller, er politiker eller sportsstjerne, og på biblioteket skal du bestille den fagbog, du tror, du vil læse, og afvente levering senere. Hertil kommer, at en faglitterær forfatter optjener færre point i biblioteksafgift end andre forfattere, så når antallet af indkøbt faglitteratur falder, ja så mindskes muligheden for at leve af at skrive faglitteratur.

Den 4. december 2023 blev der afholdt en høring på Christiansborg, der adresserede disse udfordringer. Høringen var arrangeret af den Faglitterære Styrelse i Dansk Forfatterforening, der arbejder for en øget politisk opmærksomhed. Helt konkret på oprettelse af en faglitterær forfatterskole og på en fokuseret forskning omkring faglitteratur, indsatser der gerne skulle medvirke til, at vi fortsat har en levende, troværdig, original og aktuel faglitteratur i Danmark.

■ HENRIK POULSEN

Formand for de faglitterære forfattere
Dansk Forfatterforening

ET GODT LIV – ET GODT BØRNELIV

Trivselskrisen blandt børn og unge fylder og udgør en stor udfordring. Ikke kun for dem, som oplever den, men også for samfundet.

Hvad skyldes den, og hvad skal der til for at bryde den og knække kurven?

En gruppe kommunalpolitikere og fagfolk byder ind med svar.

Foto: Colourbox.dk

Et godt liv starter med et godt børneliv skriver regeringen i sit grundlag, *Ansvar for Danmark*, om en af tidens store udfordringer: trivselskrisen. "I store dele af den vestlige verden oplever vi også, at et stigende antal børn og unge rammes af mistrivsel og ensomhed... Selvom langt de fleste børn og unge har det godt, så oplever vi samtidig en bekymrende stigning i antallet, der ikke føler sig godt tilpas. Som f.eks. er ensomme eller mistrives. Vi skal have knækket kurven og fundet nye løsninger."

Regeringen nedsatte derfor i august 2023 sin Trivselskommission, hvis arbejde løber i hele 2024. Her skal der bl.a. ses på indflydelsen fra de sociale medier og på, hvad nettet betyder i børn og unges liv, ligesom der skal ses på de unges vej ud i verden – i kulturlivet og på arbejdsmarkedet.

Kommissionen arbejder ikke kun bag lukkede døre, men åbnede 8. februar for en større folkehøring om udfordringerne, den løber frem til 30. april 2024. Trivselskrisen er bekymringsvækkende ikke bare for det enkelte barn eller unge og for deres omgivelser men for alle sider af samfundet og tages derfor også op i april på Det Bibliotekspolitiske Topmøde i Sønderborg, bl.a. af Trivselskommissionens formand Rasmus Meyer.

■ **Her i spalterne** giver en række medlemmer af Danmarks Biblioteksforenings Repræsentantskab nu deres syn på trivselskrisen gennem tre centrale spørgsmål:

- Hvilke ting presser især børn / unge i deres hverdag i dag?
- Hvad ser du nogle af de vigtigste elementer, hvis børn og unge skal trives?
- Hvordan kan biblioteket spille ind og bidrage til børn og unges hverdag?

Tal om tryghed. Børns psykiske trivsel falder op gennem skolealderen, særligt blandt piger. I 8. klasse er det næsten hver tredje pige og hver ottende dreng, der har lav livstilfredshed jf. undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed (2023). Og også de lidt ældre unge har oplevet et fald i trygheden igennem de seneste 10 år, viser Trygfondens *Tryghedsmåling 2023* for danskere over 18 år. Næsten 26% af de 18-29-årige i panelet af 5.500 repræsentativt udvalgte danskere svarer, at de er utrygge i deres hverdag.

■ Folkehøringen giver alle mulighed for at bidrage til Trivselskommissionens arbejde, tjek selv ind på trivselskommissionen.dk/folkehoering/.

HELLEN NIEGAARD

CLAUS MØRKBAK HØJRPUP (V)

Politisk næstforperson i Danmarks Biblioteksforening, Hjørring Kommune

Jeg mener, at børn og unge i dagens samfund oplever et betydeligt pres fra mange forskellige sider. Skolearbejde og jagten på høje karakterer står som en stor udfordring, da disse ofte bliver set som afgørende for fremtidige muligheder. Sociale medier spiller også en stor rolle ved konstant at fremhæve sammenligninger med andre, hvilket kan påvirke deres selvværd negativt. Forældre og læreres forventninger lægger yderligere til dette pres, specielt når disse forventninger ikke nødvendigvis stemmer overens med den unges egne ønsker eller evner. Oveni det kommer den globale usikkerhed skabt af klimaforandringer, politisk ustabilitet og sundhedskriser, hvilket bidrager til en følelse af bekymring for fremtiden. Teknologiens konstante udvikling og behovet for altid at være opdateret og online kan også være en kilde til stress.

Sammenlagt bidrager disse faktorer til en følelse af at være overvældet, hvilket jeg finder meget forståeligt.

For at børn og unge virkelig skal trives, mener jeg, at der er nogle nøgleelementer, som er essentielle. Sikkerhed og stabilitet i hjemmet og lokalmiljøet er grundlæggende for børn og unges trivsel. Det er også vigtigt, at de føler sig accepterede, både i familien og blandt venner, for det er fundamentet for at bygge stærke sociale relationer og en positiv selvopfattelse. Skoler og andre uddannelsesinstitutioner spiller en vigtig rolle, for de skal ikke bare være steder for læring, men også miljøer, der støtter eleverne trivsel og udfordrer dem på en god måde.

Biblioteker spiller en afgørende rolle for børn og unge og tilbyder et sikkert og indbydende rum, der fremmer både læring og personlig vækst. Det unikke ved biblioteker er, at de giver adgang til en mangfoldighed af bøger og digitale ressourcer helt gratis. Dette åbner op for viden for alle, uafhængigt af økonomisk ståsted. Desuden støtter bibliotekerne uddannelsesprogrammer og aktiviteter, der er designet til at forbedre læsefærdigheder og fremme kritisk tænkning. Disse kompetencer er uvurderlige, ikke kun i de unges nuværende uddannelsesforløb, men også for deres fremtid.

På bibliotekerne kan børn og unge også udforske deres interesser dybere, udfolde deres kreativitet og deltage i diverse fritidsaktiviteter. Disse muligheder for personlig udvikling er vigtige i unges hverdag. I sidste ende fungerer biblioteker som vigtige bindeled i samfundet. De skaber et rum, hvor børn og unge ikke bare overlever, men trives og vokser. Gennem deres tilbud bygger de broer mellem forskellige dele af samfundet og understøtter den enkeltes udvikling på en måde, som få andre institutioner kan matche.

INGE DINIS (A)

Formand for Biblioteks- og Kulturforeningen i Region Midt
Ikast-Brande Kommune

I dag ser jeg, at børn og unge især presses af deres manglende mulighed for at fordybe sig. De bliver hele tiden forstyrret. At fordybe sig i leg og sysler, som udvikler noget – noget med håndarbejde og/eller anden skabertrang. At fordybe sig i at spille et instrument eller at blive klogere på en forfatters tekst.

Som jeg ser de unge, zapper de minsandten rundt i mange forskellige tilbud, uden egentlig at blive klogere på, hvor de gerne vil hen. Det er vigtigt at finde sin egen vej – sin egen interesse.

Hvis børn og unge virkelig skal trives i dag, tror jeg, de har brug for at føle sig som en del af et fællesskab. Ikke nødvendigvis et venskab – men man har brug for at glemme sig selv og være sammen om en opgave. Det udvikler en som menneske.

Det at være social kan også være at spille musik, læse litteratur – at tale om det og forstå det sammen. F.eks. at være en del af et band, at deltage i en læseklub, skakklub eller idrætsforening. Det er ikke vigtigt hele tiden at kunne præstere. Det har de nok af på de sociale medier og i deres skolearbejde. Blot det at få lov

til at være sig selv. Det at være fælles om at lave et oplæsningsarbejde/teaterstykke/sangevent for mindre børn, så det bliver opgaven, at de mindre skal få noget ud af det – så det ikke er din egen præstation, der kommer i fokus.

Biblioteket kan bestemt spille ind på mange måder for at hjælpe til med, at børn og unge trives. Udstillinger/ koncerter/teater og faglitteratur, som animerer de unge til at være aktive på andre måder end med skærmarbejde, er vigtige ingredienser. Lækre bøger om diverse genbrugssysler giver lyst til at give sig hen til at forsøge selv. Ungdomslitteraturen kan hjælpe selv den mest ensomme teenager til at føle, at "der er faktisk andre, der har det ligesom jeg!"

MAREN OTTAR HESSNER (B)

Roskilde Kommune

Børn og unge er 'på' i mange af deres vågne timer, hvad enten det er socialt, fagligt eller digitalt. Og især mange unge oplever, at de skal være det – altså på den måde egentlig lidt i konstant alarmberedskab – både for at klare sig i skolen og på uddannelserne, men også simpelthen for at fortjene og beholde en plads i fællesskaber med andre unge. Hvis man føler, at man konstant skal være på vagt for ikke at falde igennem i skolen eller ud af fællesskaber, kan det sætte sig i nervesystemet, og det kan på længere sigt give både stress og angst.

Børn og unge skal ligesom alle andre, have nogle timer hver dag, hvor de oplever et frirum fra at præstere noget bestemt. Hvor de bare 'er' og f.eks. hænger ud sammen med nogen, de føler, de kan være dem selv med, slapper af alene eller dyrker en interesse, der gør dem glade og måske føles lidt som leg. Det kan være noget kreativt, de pusler med, en aktivitet i naturen, at give den gas i dansestudiet eller noget helt tredje.

Biblioteket kan hjælpe med

at skabe rammer og rum, både fysisk og mentalt, hvor unge kan være sammen med andre unge og samtidig forholde sig til litteratur på en ikke-præsterende måde. Hvis vi vil have de unge ind på bibliotekerne, tror jeg, at det er vigtigt, at vi udvikler tilbud i samarbejde med de unge selv. Det er dem, der ved, hvad der konkret

kan motivere og trække. Og så kan biblioteket komme til de unge, hvor de er – f.eks. hvorfor ikke installere lydbøger på fitnessmaskiner eller lave pop-up mini-litteratur festivaler på ungdomsuddannelserne?

MARIE-LOUISE FISCHER HOFFMANN

Bibliotekschef og leder af Billedskolen, Albertslund Kommune

Der er flere ting, der presser børn og unge i deres hverdag i dag. Vigtigst er hverdagslivet oppe imod nogle ret vilde digitale og sociale megatrends. Et eksempel er sociale medier, som i den grad har indfanget vores børn og unge – på godt, men også på ondt. Vi ved fra forskning, hvordan sociale medier kan påvirke negativt og få de unge til at føle sig utilstrækkelige. Der er ingen lovgivning på området, som vi kan læne os op ad - eller andet fælles fodslag – så det er rigtigt meget et individuelt ansvar at passe på sig selv. Det er en stor opgave. Der er flere børn på TikTok, der er i mistrivsel, end børn, der ikke er på TikTok, som mistrives.

Jeg tror heller ikke, vi skal underkende, at corona-nedlukningerne stadig spiller en rolle for især vores unge. Den isolation, som for mange føltes meget ensomt, men også den apokalyptiske stemning, som blev næret af en ret intens mediedækning om hele klodens tilstand, har selvfølgelig sat spor i sårbare sind.

Rigtigt mange børn og unge i dag kæmper med angst, som bl.a. kommer til udtryk ved, at de trækker sig fra samfundet og fællesskaberne. Imens står forældre magtesløse, og prøver at få en hverdag til at fungere alligevel, ventelisterne til børnepsykiatrien er alenlang, og skolerne prøver at få greb om situationen med et tiltagende antal børn, der bliver hjemme under dynen.

I mine øjne står vi i en kæmpe krise. De vigtigste elementer for at børn og unge skal trives er, at de bliver taget alvorligt, taget hensyn til, og taget i hånden.

Biblioteket kan tage børn og unge i hånden,

for biblioteket er der altid, og på bibliotekerne er der plads til alle. Bibliotekerne tilbyder fordomsfrie fællesskaber, som læsefællesskaber selvfølgelig, men flere og flere biblioteker sætter også rigtigt mange andre inkluderende aktiviteter i gang. Vi inviterer ind til læring, ja, men også til skabelse og kreativitet – til fantasi og fri tid. Tid og tillid er nøgleord. Biblioteket og vi, der arbejder i det, er til stede og til rådighed over længere tid, vi har ikke travlt. Biblioteker prioriterer samarbejde med børn og unge andre institutioner højt. På den måde får vi inviteret bredt og demokratisk ind i det højloftede og livslange mulighedsrum, som biblioteket er i det danske samfund.

Et sidste opmærksomhedspunkt er, at på bibliotekerne kan du (stadigvæk) blive mødt af et menneske, du kan stille et spørgsmål eller tale med i virkeligheden. Rigtigt mange biblioteker prioriterer relationsarbejdet med børn og unge højt, og er bevidste om, at det gør en stor forskel, ikke at føle sig efterladt - og overladt til sig selv.

CHARLOTTE HAAGENDRUP (M)

Viceborgmester og formand for Kultur-, Fritids- og Erhvervsudvalget, Egedal Kommune

Der er ingen tvivl om, at det er svært for børn og unge at forholde sig til al den nyhedsinformation, de får gennem medierne. Den stigende bekymring om krig i hele verden. Presset ift. de sociale medier, hvor de føler, de skal leve op til noget – og deltage – konstant. Presset for at tage uddannelse hurtigt. Børnene får ikke lov til at være børn, de bliver små voksne for tidligt.

Der er mange ting der står i kø, for særligt de unge. På de unge ligger et stort pres for, at de skal være IN, de skal vælge og tage uddannelse på tid. De skal være populære, være alt muligt. De får ikke lov til at reflektere over (hvilket der heller ikke er 'tid' til). Ingen 'fjumren' - ingen god tid til noget. De få år i coronatid, opgav mange fællesskaberne – og brugte og bruger kun SoMe.

Presset fra omverdenen skal slækkes. Der skal være mere tid til refleksion, mindre skærmtid både i skolen, og fritiden - mere "old school". Pres om hurtig valg af uddannelse skal tilrettelægges anderledes. Mange unge kommer til at vælge forkert, med et nederlag til følge.

De unge skal ind i sunde "real life" fællesskaber i fritiden. Og så tror jeg også, at vi skal lade vores børn kede sig – det går for hurtigt i samfundet i dag.

Biblioteket kan være det sted, hvor der søges fællesskab uden forbehold og fordomme. Biblioteket er gratis, det er åbent i man-

ge kommuner på andre tider end så mange andre tilbud. Der kan søges viden, og der kan slappes af. Et tilbud, som ikke behøver indeholde noget, hvor den unge skal performe og være på. Der er voksne (bibliotekarer), som ikke er kendte, de stiller ingen krav, og de har en anden viden end forældre/familie og lærere.

Kunne vi forestille os, at vi tog os mere tid. Tage den med ro. Spise pandekager til aftensmad, gå en tur i skoven – uden telefonen.

Spille brætspil søndag aften, og gå på biblioteket én gang hver måned og låne en stak bøger – også tegneserier.

At det er okay at være en del af et fællesskab (ikke sociale medier), og at man ikke skal være 'på' hele tiden.

Men først – skal vi voksne lære det.

LOTTE KOFOED (F)

Rådmand og formand for Kultur- og Fritidsudvalget, Frederiksberg Kommune

Jeg ser frem til Trivselskommissionens resultater, men jeg tror, at det pres, som børn og unge mærker i dag, kommer fra flere sider. Det digitale pres er massivt, og mange unge føler, at de hele tiden skal vise en poleret version af deres liv, og der er et konstant kapløb om likes og delinger, der kan tage pusten fra enhver. Dertil kommer skolepresset, hvor det kan føles, som om du skal have styr på hele din fremtid, før du overhovedet har fundet ud af, hvem du er. Og så er der det sociale pres for at passe ind. Det er virkelig udfordrende at være ung i dag – og måske betyder de sociale medier, at vi ser for meget *på* hinanden i stedet for at *se hinanden* og skabe støttende fællesskaber.

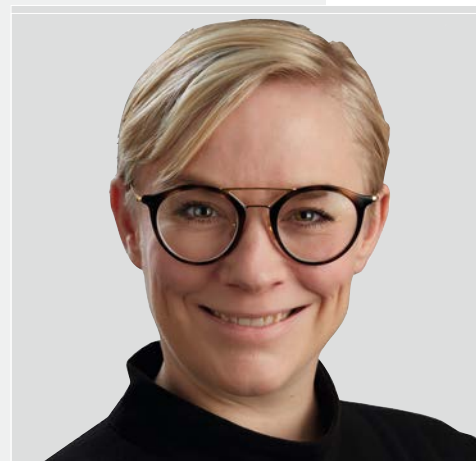
Jeg mener, at det er afgørende, at vores børn og unge har adgang til kultur og fritidsaktiviteter, hvor de føler sig som en del af et fællesskab, hvor de bliver accepteret, som de er. At høre til i et fællesskab, hvor alle er velkomne, bekæmper ensomhed og bygger bro mellem mennesker. Vi skal give rum, hvor de unge kan ånde, være sig selv og føle sig som en del af noget større. Et sted hvor de føler sig set og accepteret, præcis som de er. Vi ved, at de steder, hvor børn og unge kan udvikle sig, uden at der er pres på dem, er på biblioteket og i kulturlivet i øvrigt. Kultur åbner døre til nye verdener, udfordrer vores tanker og hjælper os med at forstå os selv og andre bedre.

Jeg ser biblioteket som et helt særligt sted for vores børn og unge.

Det er et fristed, hvor de kan komme væk fra hverdagens pres og bare være sig selv. Her kan de fordybe sig i en bog og forsvinde ind i en anden verden, de kan udforske deres interesser gennem workshops og aktiviteter med andre unge eller måske bare nyde roen.

Det spiller ingen rolle, hvem du er, eller hvor du kommer fra; om du søger et sted at være alene med dine tanker eller ønsker at være en del af et større fællesskab.

Her er plads til alle, og det skaber et miljø, hvor børn og unge kan føle sig trygge, accepterede og inspirerede. Så biblioteket beriger de unges liv på mange niveauer og bør prioriteres i arbejdet med at styrke børns og unges trivsel og udvikling.

LARS LERCHE

Biblioteksleder, Norddjurs Kommune

Som en generation af ønske- og projektbørn er der mange pres både fra en selv og omgivelserne. At leve op til alle idealerne og forventningerne er jo i sidste ende ikke muligt, så resultatet bliver en generation af mere eller mindre frustrerede børn og unge. Forskellen bliver deres evne til at håndtere presset, og her spiller normer og de nærmeste relationer den største rolle. Det er ikke nok bare at få sin vilje. Tværtimod avler manglende rammer rodløshed.

At finde relationer og oaser, helst lidt fri for omverdensvurderinger. At finde nogen at være sammen med om noget, og nogle steder at være det. Kodeordet er fællesskaber, men kunsten er at finde dem, man deler interesse med – det fælles tredje. Med alle de indtryk børn og unge udsættes for er det vigtigt, at de kulturelle tilbud også giver børn og unge mulighed for at komme til udtryk. Jeg tror, at for mange indtryk og for få muligheder for at udtrykke sig skaber en uligevægt i den enkelte.

Bibliotekerne kan være en af disse arenaer og skal finde den rette balance mellem at imødekomme behovet for et mødested, men samtidigt ikke blive et neutralt mødested. Biblioteket er et sted for særlige aktiviteter og samvær på klare betingelser og med klare mål, f.eks. voksen-barn læseområder, studiearbejde / lektielæsning i ro, læsegrupper for bestemte typer ungdomslitteratur osv.

Bibliotekerne skal ikke acceptere enhver form for adfærd, men altid ville den personlige kontakt på en positiv facon og være tydelig omkring rammerne for biblioteket som mødested. Og vi skal lede efter relevante måder for børn og unge til også at udtrykke sig i vores biblioteksarenaer. Skriveværksteder, makerspaces mm. lykkes mange rigtig fint med, men der er mere fra denne skuffe, der ikke er opfundet endnu. På den måde kan vi spille en vigtig rolle, men skal også huske, at biblioteket aldrig bliver et quick-fix til de store samfundsproblemer.

Der er måske lidt en tilbøjelighed til, at vi løber lidt i den retning, vores politikere kigger lige nu, og det kan godt betyde noget opmærksomhed (projektmidler) på kort sigt, men vi skal passe på, at vi ikke sætter vores høje troværdighed som dannelsesinstitution over styr. Vi kan være stolte af den kæmpe udvikling, bibliotekerne har gennemgået de seneste 15-20 år samt den omstillingsevne og omverdenskontakt vi har implementeret som organisationskompetence.

SUSANNE GILLING

Leder af Biblioteksservice, Aarhus Bibliotekerne

At børn og unge i disse år mistrives er der belæg for i mange undersøgelser. I 2023 har Statens Institut for Folkesundhed dokumenteret det i en undersøgelse, der viser, at det går den gale vej, især er unge kvinders mentale helbred presset. Samfundet er påvirket af det – arbejdspladser, skoler, institutioner og familielivet er det samme.

Årsagerne er komplekse. Det har karakter af et 'vildt problem', som mange skal være med til at tage ansvar for at arbejde med. Sunde og gode rammer for et godt børne- og ungeliv er selvsagt vigtigt, og mange gør noget og kan gøre mere. At vokse op og finde sin egen identitet har altid været en svær tid, fordi man dannes som menneske. Det er sårbart, man er påvirkelig og usikker. De sociale medier, prøvekultur, identitet, klima, krige, kommende valg og muligheder påvirker børn og unges trivsel. At være en del af fællesskaber kan være en del af løsningen, når man er søgende efter et stædet i livet.

Biblioteket er et frirum, der skal bruges aktivt. Det er der heldigvis mange, der er godt i gang med. Det gode ved at være en kultur- og læringsinstitution, hvor alle er velkomne uanset baggrund, alder, uddannelse, bopæl m.v. er, at vi ikke stiller krav til brugerne. Rammerne kan bruges mangfoldigt. Her er man ikke alene, selvom man laver en aktivitet, man er alene om f.eks. studerer, læser, er på nettet eller noget helt andet. Bibliotekernes omfattende aktiviteter for målgruppen betyder,

at der er meget for mange. Fællesskaber er alt fra læseklubber, lektiecaféer, sprogcaféer, spilleklubber, kreative klubber hvor man kan arbejde med at tegne/strikke m.v. i et interessefællesskab. Her er der mulighed for at møde andre mennesker og spejle sig i hinanden i en fysisk verden.

Som sparringspartner for litteratur og kultur

tror jeg, bibliotekerne i højere grad kan spille en rolle for unge, der er interesseret i det. Biblioteket er en professionel og troværdig partner, der både drager ud, favner og tager del i børn og unges liv ved at bringe fagligheder i spil. Sammen med relevante partnerskaber kan vi være med til at arbejde med børn og unges trivsel. Der er mange gode erfaringer at dele. Et eksempel fra Aarhus, hvor vi har haft et forløb med Den Rullende Højskole, et samarbejde mellem Psykiatrien, Aarhus Universitetshospital og Kompetencehuset, som Aarhus Bibliotekerne er budt ind til som en partner, der bidrager med uformelle læringsaktiviteter i Psykiatriens Hus.

Lyngsoe Systems har været førende inden for avanceret elektronisk logistikstyring og RFID i over 40 år. Spar tid og ressourcer på materialehåndtering og få mere tid til at fokusere på værdifulde opgaver for jeres lånerne og fællesskab.

Lyngsoe Systems hjælper biblioteker med at skabe effektiv ergonomisk materialehåndtering, hvor hver enkel løsning er skræddersyet efter bibliotekets ambitioner og behov - uanset størrelse.

Vi tilbyder biblioteksløsninger og automatiseringsteknologier, der er udviklet med især fokus på ergonomi og brugervenlighed.

Lyngsoe LibDeco

Lyngsoe Systems introducerer en helt ny serie af selvbetjeningsautomater. Udseendet og følelsen af den nye automat er inspireret af de tidløse principper fra skandinavisk design, og med fokus på tilgængelighed.

LibDeco er designet på en måde, der gør det muligt for biblioteker at personalisere deres automat. Bagsiden kan nemt udskiftes med en ny, der matcher bibliotekets designbrand eller miljø.

Denne model; LibDeco F20 er højdejusterbar og imødekommer børn, voksne i alle højder og kørestolsbrugere, samtidig med at der sikres en ergonomisk og behagelig oplevelse. LibDeco er fremstillet i materialer af høj kvalitet; herunder stål og aluminium.

Vil du have en demonstration af vores helt nye selvbetjeningsautomat?

Ring til Mogens Olsen 21 22 36 69 eller Dennis Sørensen 27 21 42 50

“GODT DU KOM”

Et stigende antal børn og unge er ramt af mistrivsel og skolevægring. Bibliotek, skole og andre aktører i Randers går sammen om nyt frirum.

I 2023 havde hver femte elev over 10 procents skolefravær, og flere børn og unge fortæller, at de mistrives. I et nyt projekt undersøger Randers Bibliotek, hvordan det kan booste målgruppens trivsel gennem et præstationsfrit kulturtilbud. Målet er at udvikle et koncept, som andre aktører i Danmark kan blive inspireret af.

Børn og unges mistrivsel og stigende skolefravær er en samfundsudfordring og fylder i den offentlige debat. Flere fagpersoner peger på, at børn og unge oplever et urimeligt stort pres til at præstere – både i skolen, i hjemmet og socialt. Men noget tyder på, at det ikke er tilfældet på biblioteket.

Børnene og de unge bruger biblioteket som en slags frirum, og sammen med en række lokale samarbejdspartnere vil projektet tilbyde et præstationsfrit og trygt fællesskab, hvor de kan trives

og udvikle deres sociale kompetencer indenfor bibliotekets rammer.

“Som bibliotekarer møder vi ofte børn og unge fra målgruppen, der bruger biblioteket som frirum. Derfor undersøger vi, hvilken rolle kulturelle fællesskaber spiller i forhold til børn og unge med højt skolefravær – og hvordan vi kan gøre en forskel for dem”, fortæller bibliotekar Bettina Boddum, Randers Bibliotek.

Med det nye projekt “GODT DU KOM” undersøger biblioteket og lokale samarbejdspartnere, om biblioteket kan styrke målgruppens trivsel og sociale kompetencer ved at stille trygge rammer til rådighed for dem.

Et nyt trivselskoncept i støbeskeen

Nutidens bibliotek er meget mere end udlån af bøger og formidling af viden. På Randers Bibliotek står velfærd i form af blandt

Elevfravær i folkeskolen 2022/2023

Færre elever i folkeskolen havde mere end 10 procent fravær i løbet af det sidste skoleår. Det fremgår af nye tal fra Børne- og Undervisningsministeriet.

Mens 20 procent af eleverne i folkeskolen havde mere end 10 procent fravær i løbet af skoleåret 2022/2023, gjaldt det for 26 procent af eleverne året før. Det samlede gennemsnitlige fravær i folkeskolen er også faldet en smule. For skoleåret 2022/2023 var det 7 procent, hvilket er 1 procentpoint lavere end for skoleåret 2021/2022.

Det samlede fravær ligger stadig på et lidt højere niveau end før covid-19-nedlukningerne.

Kilde: BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET
9. november 2023

Trivsel i folkeskolen 2022/2023

Generelt har et stort mindretal af pigerne og de ældste drenge mentale helbredsproblemer, men det er især pigerne i 9. klasse, hvor andelen, der rapporterer om problemer, er størst.

Kun 11 procent af pigerne i 9. klasse rapporterer, at de har høj livstilfredshed mod 26 procent af drengene i 9. klasse. Til sammenligning har 19 procent af pigerne i 7. klasse og 30 procent af pigerne i 5. klasse høj livstilfredshed.

Der er også flere piger i 9. klasse, der har lavt selvværd og føler sig stressede, nervøse og ensomme. Andelen, der føler sig nervøse næsten hver uge eller hyppigt, er steget fra 23 til 59 procent fra 2010-2022.

Kilde: Skolebørnsundersøgelsen 2022. Statens Institut for Folkesundhed, SDU. 2023.

andet udvikling, trivsel og fællesskaber allerede højt på dagsordenen. Og nu samarbejder man målrettet med skole og andre relevante partnere.

”Biblioteket er anderledes end skolen - blandt andet fordi der ikke er karakterer eller faglige forventninger. Det kan være lige dét, som børn og unge i skolevægning har brug for. Vi kender endnu ikke det endelige koncept, men vi håber, at det kan give et nyt perspektiv på en kompleks problematik”, fortæller Signe Winther Brinkmann, skole og uddannelseskoordinator.

I foråret 2024 har 20 børn fra 4.-6. klasse og unge fra 7.-8. klasse taget imod et tilbud om en plads på et otte-ugers forløb. De er blevet udvalgt i samarbejde med repræsentanter fra PPR, UU Randers og fagpersoner fra skolerne. Kriterierne for deltagelse tager afsæt i elementer som skolefravær og mistrivsel.

I ”GODT DU KOM” kan deltagerne prøve kræfter med teater, retro-gaming, kreativ skrivning, guidet fælleslæsning, kunst og hjerne-gymnastik. Projektets forløb bliver afprøvet mindst tre gange i perioden foråret 2024 til vinteren 2025, hvor det løbende justeres og tilpasses.

Overvældende interesse og støtte

Allerede inden projektets start har flere aktører meldt sig på banen for at bidrage til projektet. Blandt andet har Randers Regn-

skov og Randers FC inviteret de deltagende børn og unge på en udflugt ud hos dem.

”Vi er meget glade for den overvældende interesse fra flere lokale og nationale aktører. Det brede samarbejde styrker projektet på mange fronter, og det lover godt for en eventuel fremtidig implementering lokalt”, siger bibliotekschef Lone Føgh Westphal. Arbejdet begyndte i januar i år i samarbejde med både de lokale aktører.

Projektet ”GODT DU KOM” er støttet med midler fra Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje.

■ **BENEDICTE MONICA ANDERSEN**

Randers Bibliotek
Foto: Randers Bibliotek

Interview

BIBLIOTEKSCHIFFORENINGEN: BIBLIOTEKET ER ET DEMOKRATISK VÆKSTHUS

Tendenser som voksende polarisering, borgerdeltagelse og tilliden i samfundet var i centrum på Bibliotekschefforeningens årsmøde 2024 i februar.

Hvad betyder folkebiblioteket og hvordan kan det spille ind her. Og er biblioteket klædt på til de aktuelle udfordringer.

Mød BCF's nyvalgte topledelse: Forperson May-Britt Diechmann og næstforperson Berit Sandholdt Jacobsen.

At et folkebibliotek med fri adgang til viden og kultur har betydning i et demokrati er bredt anerkendt og ikke kun i Danmark. I dag varetager folkebibliotekerne også andre opgaver i relation til folkeoplysning og samfundsudvikling.

Hvordan understøtter folkebibliotekerne demokratiudvikling?

- Biblioteket som demokratisk væksthushus byder mange ind på. Tilliden til demokratiet og aktiv deltagelse er faldende. Tendenserne kalder på øget opmærksomhed fra mange sider – også fra bibliotekerne. Vi skal som biblioteker være mere aktive i og bevidste om, hvad vi kan gøre lokalt. Vi understøtter initiativer omkring lokale fællesskaber bl.a. om verdensmål og bæredygtighed, men vi skal også give plads til andre fællesskaber – og til de stille stemmer. Vi skal arbejde på tværs af generationer og med andre end kernebrugerne, som vi kender fra f.eks. vores læsekredse – og skal måske i mindre grad afholde feel good arrangementer. Vi skal turde tage nogle debatter, der batter, understreger Berit Sandholdt Jacobsen, biblioteksleder i Svendborg Kommune.

May-Britt Diechmann, biblioteksleder i Stevns Kommune, følger op.

- Bibliotekerne har generelt en unik rolle i forhold til at facilitere lokale aktiviteter. Det ser vi i forbindelse med bæredygtighed og 2030-dagsordenen. Dagsordenen om bæredygtighed et superfint eksempel på, hvordan biblioteket bidrager til demokratiet – og bidrager til kommunernes ønske om større borgerinddragelse. Men hvad med de mange tavse og hvad med dem, der trækker sig fra debatten på grund af de sociale medier, tonen og misinformation.

- Vi skal have en øget bevidsthed om at række ud og nå nogle andre segmenter blandt borgerne. Og måske lave arrangementer, der kradsler lidt mere. Vi har haft en aktivismediskussion i 2023. Kan vi det?, lød det. Uanset hvad er mange biblioteker rykket og har udvist ret stort mod de senere år. Mod til at formidle og række ud på nye måder, og også ved at være mere eksperimenterende. Hvordan vi når 'det tavse flertal' og når længere ud, hvordan vi arbejder med det, er megainteressant og noget, vi i BCF er optagede af.

- Vi har en unik opgave og rolle her, fremhæver Berit Sandholdt.

Lovdebatten og kompetencerne

Det er hårdt arbejde at trænge igennem og ikke mindst sikre en bred deltagerkultur, når det gælder biblioteket som demokratisk arena, lød det i forbindelse med BCF-årsmødet. Det rejser andre vigtige spørgsmål om både bibliotekernes ramme og deres kompetencer.

Gennem nogle år har bl.a. Danmarks Biblioteksforening efterspurgt en opdatering af lovens formål, så det afspejler bibliotekernes opgaver i kommunerne i dag.

Hvordan ser BCF på loven og dens formål?

- Det er noget med politisk timing. Som jeg ser det, er timingen der ikke lige i øjeblikket, hvor kulturministeren har rigeligt med presserende ting foran sig. Kommunalpolitisk ville det være et godt rygstød at få den diskussion op. Bibliotekerne batter flere steder med at få forklaret, hvad et biblioteksvæsen anno 2024 er. Personligt var jeg meget glad for KL's borgmesterbrev "Udnyt folkebibliotekernes potentialer", som understøttede de opgaver, bibliotekerne reelt arbejder med lokalt. Det var og er især vigtigt, for det er desværre ikke altid givet i dag, at bibliotekerne og deres chefer har adgang til de lokale politiske udvalg, hvortil kommer politisk (ny)besætning hvert fjerde år efter valgene. Så fint med en lovdebat, hvor man sammen med sine politikere kan genbesøge, hvad er det bibliotekerne kan og kan understøtte i lokalområdet. Så en lovdebat vil jeg hilse velkommen som en vej til øget dialog om biblioteket i det politiske lag, siger May-Britt Diechmann.

- Biblioteksloven er primært udformet ud fra materialer og ressourcer. Debatten, vi har haft de seneste år, har trukket tråde til loven i Norge (2014) i forhold til, at man dér i dag har fået en ny rolle som 'mødeplads og sted for demokrati- og folkeoplysningsdiskussioner'. Vi har en lov fra 2000, og der er ikke politisk opbakning centralt til at gøre noget nu, men kommer der momentum, så tager vi diskussionen og går aktivt ind i den.

Det bemærkelsesværdige er, at den lovdebat, vi har haft til nu, har gjort, at vi er blevet mere modige. Vi kan godt se udfordringerne, og når der har været episoder om biblioteket, så står vi sammen. Selvfølgelig kunne man godt ønske sig, tingene blev afklarede, men der skal være momentum til det, mener næstforperson Berit Sandholdt Jacobsen.

Hvordan ser BCF på opgaveudviklingen i folkebibliotekerne i forhold til centrale bibliotekariske kompetencer?

- Et rigtig godt spørgsmål som man siger, nu vi ikke har en bibliotekaruddannelse længere. Faktisk er en af de ting, som jeg har sat i værk sammen med DFFU og DM en undersøgelse af, hvad der findes i øjeblikket. Mange kommer med forskellige bud på, hvordan vi kan støtte en form for uddannelse omkring biblio-

tekskompetencer. Roskilde arbejder med mesterlæreforløb, og centralbibliotekerne har lavet et fint onboarding program med introduktion til nye medarbejdere. DFFU (Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker) er i gang med et forløb over fire dage, så jeg tror der findes mere derude, end vi regner med. Så nu ser vi på, hvad der er gang i – og får det pushet ud i branchen, fortæller May-Britt Diechmann.

“ Vi skal sikre synlighed og værne om bibliotekernes kerneværdier særligt i forhold til nye medarbejdere.

- Et oplagt sted og eksempel er desuden hele lånesamarbejdet. Her ligger helt klart nogle kompetencer, som vi skal have løftet både ind på medarbejder- og chefniveau, hvor flere lige som jeg selv ikke har en bibliotekarbaggrund. Det skal jeg for at kunne fastlægge vores serviceniveau både over for vores borgere og min chef.

Kompetencespørgsmålet er vigtigt for bibliotekerne, og derfor er det faktisk også på dagsordenen i den nyvalgte BCF-bestyrelses første møde. BCF's opgave er at prøve at afdække kompleksiteten, og det kunne man gøre i form af en '10 ting, du knageme skal vide'. Faktisk kunne jeg godt ønske mig, at flere chefer involverede sig i de nationale, bibliotekspolitiske spørgsmål. Der er ikke noget som deltagelse i biblioteksarbejdet i biblioteksorganisationerne, som giver kompetence og indsigt, siger forpersonen.

- Det er også vigtigt at huske på, at vi skal omfavne alle de forskellige fagligheder, vi i dag har i bibliotekerne. Vi skal omfavne alle kompetencer, og vi skal oplære hinanden i de ting, biblioteket har brug for. Noget andet, vi er optagede af, er bæredygtig ledelse. Det vil vi arbejde med frem til 2025 og årsmødet, tilføjer Berit Sandholdt Jacobsen.

Digitaliserings- og læseudfordringer

Folkebibliotekerne i Danmark er kommet langt både når det gælder digital biblioteksservice til borgerne og digitalisering af infrastruktur og arbejdsprocesser.

Hvordan ser BCF i dag på digitaliseringen og spørgsmål som AI?

- Vi er i BCF som mange andre engagerede i den rivende udvikling af AI/kunstig intelligens og banebrydende sprogmodeller som ChatGPT. Vi har i foreningen i flere år arbejdet for at styrke dialogen om den digitale udvikling og digitale kompetencer og er ved at initiere en tværgående visionsproces i samarbejde med centralbibliotekernes temaspor, *Borgerne i den digitale transformation*, og ser her også på bibliotekernes rolle i en AI-fremtid.

- Digitaliseringen optager os meget og i sektorens nye Digitale

Alliance – Det Digitale Folkebibliotek, Det Kgl. Bibliotek, centralbibliotekerne, KOMBIT og BCF – lancerede vi på kickoff-dag 29. februar en pixi-bog om den digitale infrastruktur og overbygning for at skabe større klarhed og forståelse for 'alt det du ikke kan se', men som er afgørende for biblioteksservicen i alle sammenhænge. Og vi har netop senere i dag vores første samtale om digital infrastruktur og digitalt indhold. Det er vigtigt for mig, at vi sammen får løftet vidensniveauet i forhold til hele det digitale kompleks, fortæller May-Britt Diechmann.

Hvad presser sig ellers på lige nu set med BCF-brillerne?

“Børn og læselysten, læsning skal højere op på den politiske dagsorden. Vi har ikke løst opgaven endnu.

- BCF ser det som afgørende, at vi formår at samle så mange aktører som muligt og sikre et bredt tværgående samarbejde i kommunerne. Vi skal se på samarbejdet med skolerne og PLC'erne –

og de nye muligheder i det nye Folkeskoleforlig og bl.a. de nye 500 mio. kroner til bøger de næste fire år. Der ligger et kæmpe potentiale i BCF's *Håndslag om at styrke børns læselyst* og dets mange handlingsmuligheder. Vi skal se på, om det skal revideres, eller om der skal laves et nyt, afrunder Berit Sandholdt Jacobsen.

■ Kort fortalt, der er nok at tage fat på for Bibliotekschefforeningens nyvalgte topledelse. Og for resten af bestyrelsen. Den består efter generalforsamlingen i februar i øvrigt af Henning Schmidt, Vordingborg, Andrew Cranfield, Helsingør, Heidi Kudahl Sørensen, Hedensted, Lone Føgh Westphall, Randers, Marie Østergård, Aarhus samt suppleanterne Maria Bruun, Gentofte, og Stine Holmstrøm Have, Hillerød.

Følg med på <https://bibchef.dk>.

■ HELLEN NIEGAARD

Forstå den digitale infrastruktur, ny publikation udgivet af Den Digitale Alliance februar 2024.

Her formidles en række komplekse sammenhænge og grundforståelser relateret til biblioteksvæsnets digitale infrastruktur, bibliotekssystemer, brugergrænseflader mv. med henblik på at skabe overblik og forståelse over et felt, som udgøres af mange forskellige aktører, leverandører og fælles løsninger.

<https://detdigitalefolkebibliotek.dk>

VI FLYTTER MATERIALER PÅ EN NY MÅDE

Automatiser jeres manuelle arbejdsgange med en af markedets førende løsninger til materialesortering.

Aflevering og sortering af materialer har aldrig været nemmere med Nexbibs sorteringsløsning - **bæredygtig, støjsvag, ergonomisk, hurtig og modulær** - både til central sortering, hovedbibliotek og biblioteksfilialer.

NEX.VISIONS
PÅ VEJ MOD
FREMTIDEN!

Med vores dynamiske RFID- og selvbetjeningsløsninger får alle en ideel biblioteksoplevelse.

SELVBETJENING - SORTERING - ÅBENT BIBLIOTEK
BIBLIOTEKS-APP - ROBOTTER - 24/7 LOCKERS
RFID LØSNINGER

Lokal dansk support og service med global know-how!
Kontakt os, så finder vi en løsning til jer.

WEEK17 Norden

Idéen om en fast uge med fokus på FN's 17 verdensmål spreder sig ud over landets grænser. I Sverige og på Island har vi nu et pilot-bibliotek, mens den norske biblioteksforening arbejder på at få flere med i år og så opskalere i 2025. I UGE17 2024 kommer den Tjekkiske Biblioteksforenings arbejdsgruppe om folkebiblioteker på besøg i hele uge 17 for at følge arbejdet bl.a. på DOKK1 i Aarhus, Gladsaxe+ og Ballerup Bibliotekernes verdensmålsfestival.

Overblik over de lokale indsatser og aktiviteter findes på Danmarks officielle verdensmålsside:

www.verdensmaal.org/events – et samarbejde med Verdens Bedste Nyheder.

Information om DB2030 arbejdet, herunder kompetenceudvikling/ambassadørforløb, certificering og UGE17, kan findes på <https://db2030.dk/>

UGE17 BIBLIOTEKERNE (DK)

Albertslund, Allerød, Ballerup, Brønderslev, Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, Dragør, Egedal, Esbjerg, Farvskov, Fredensborg, Fredericia, Frederiksberg, Frederikshavn, Frederikssund, Furesø, Faaborg-Midtfyn, Gilleleje, Gladsaxe, Glostrup, Guldborgsund, Halsnæs, Hedensted, Helsingør, Herlev, Herning, Hillerød, Hjørring, Holbæk, Holstebro, Horsens, Hvidovre, Hørsholm, Ikast-Brandø, Ishøj, Kolding, Det Kgl. Bibliotek, Køge, Langeland, Lejre, Lemvig, Lolland, Mariagerfjord, Middelfart, Morsø, Norddjurs, Nordfyns, Nyborg, Næstved, Odense, Randers, Rebild, Ringkøbing-Skjern, Ringsted, Roskilde, Rudersdal, SDUB/Sønderborg, Silkeborg, Skanderborg, Skive, Solrød, Struer, Svendborg, Tønder, Tårnby, Vallensbæk, Varde, Vejle, Vesthimmerland, VIA-bibliotekerne (Holstebro, Horsens, Ikast, Nørre Nissum, Randers, Silkeborg, Skive, Viborg, Aarhus), Viborg, Vordingborg, Aabenraa, Aalborg, Aarhus og Ærø.

HVEM STÅR FOR UGE17 2024?

Tovholdere/kontakter

Thomas Sture Rasmussen DB2030, overordnet tovholder. tsr@db.dk

Helene Bruhn Schwartzman/Aarhus Bibliotekerne, DR og Klimahandledag. hsc@aarhus.dk

Kristine Fjord Tolborg/Chora 2030, kontakt til Folkeoplysningen. kristine@chora2030.dk

– og hertil en masse biblioteksansatte rundt omkring lokalt i Danmark.

UGE17 er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen, som led i regeringens verdensmålsstrategi 2021-24.

Partnere

CONCITO er videnspartner på UGE17. Derudover har DB2030 forskellige former for samarbejder bl.a. med DR/Ramasjang, LEGO, Forbrugerrådet TÆNK, Danmarks Naturfredningsforening, Altinget, Verdens Bedste Nyheder, FN-forbundet, Ungdomsskoleforeningen, Re:Wair, Statens Naturhistoriske Museum, Bibliotekernes temasamarbejde, Institutet for Fremtidsforskning, Dansk Folkeoplysnings Samråd, YOUNG/FN-byen, Vedvarende energi, Literaturhaus og ikke mindst DeltagerDanmark og Grønne Nabofællesskaber om Klimahandledagen.

Der er også hjælp at hente i: *INSPIRATIONSKATALOG Verdensmål i UGE17. Lokal samskabelse fra Esbjerg, Middelfart, Nyborg og Tønder biblioteker.*

<https://kortlink.dk/2pqza>

UGE17 2024

BORGERNES

VERDENSMÅLSUGE

Frøbomber, Organiseret Vildskab, Grønne Drømme, Marinarkæologi, Klimapsykologi, Plantotek, Cirkulær Økonomi, Futures Literacy, Livsovergange, Bæredygtigt Bogkage Bageri, Find Foråret - er nogle af de bud på aktiviteter, der løber af stablen landet over i UGE17.

Frøbombe! Foto: DeltagerDanmark

UGE17 startede 2023 som Bibliotekernes Verdensmålsuge, men er allerede vokset og reelt blevet til Borgernes Verdensmålsuge. I 2024 har vi nemlig inviteret endnu flere indenfor, herunder Folkeoplysningen via Dansk Folkeoplysnings Samråd. UGE17 udspringer af bibliotekerne som en folkets arena for viden, men breder nu ud som en landsdækkende temaugedag omkring FN's 17 verdensmål. Her sætter vi sammen fokus på folkelig forankring, borgerinddragelse og oplysning om FN's verdensmål for bæredygtig udvikling.

UGE17 foregår primært lokalt, men med en national overbygning forankret i netværket DB2030. Idéen er at gøre det nemt for det enkelte bibliotek eller organisation at deltage i en fælles kampagne. Så ud over logoer, grafik og forskellige materialer, understøtter DB2030 med aftaler med andre partnere på nationalt niveau.

I samarbejde med DeltagerDanmark og Grønne Nabofællesskaber er Danmarks Klimahandledag f.eks. placeret om torsdagen i UGE17 for at give synergi til begge indsatser. Danmarks Naturfredningsforenings nationale skraldeindsamling ligger ellers i uge 15, men vi har nu indgået aftale om, at UGE17 bibliotekerne kan være med helt ind i uge 17. LEGO Build the Change havde allerede et formaliseret samarbejde med Aarhus Bibliotekerne, det er nu bredt ud til hele landet, så LEGO sender byggeklodser ud, og der afholdes webinarer på forhånd, hvor de ansatte bliver klædt på til at afholde lokale workshops.

På den måde kan forskellige indsatser inden for bæredygtighed skaleres, og sammen kan vi løfte så meget mere. I 2023 deltog over 75 biblioteker/kommuner. Det fandt sted på 150+ geografiske steder, hvoraf 1/3 var uden for bibliotekernes fysiske rammer, og der deltog over 250 lokale samarbejdspartnere, og vi tæller stadig.

UGE17 2024

I UGE17 2024 tilbyder vi forskellige events til at understøtte de lokale aktiviteter. Om mandagen afholder vi et Teamsevent med Claus Meyer og Persille Ingerslev: "Er bæredygtig mad og hverdag kun for de frelste?" fra Aalborg Bibliotekerne.

Om tirsdagen er der "Verdens Bedste Løsninger LIVE" med Kunst/Kultur/Natur – Vi drømmer om fremtiden – streamet til hele landet fra DOKK1 i Aarhus. Her optræder Mathilde Walter Clark, Morten D.D. Hansen, Mette Riise og Josepha Lauth Thomsen med Steen Hildebrandt og Nicklas Larsen fra Institutet for Fremtidforskning til at ramme det ind, mens Iben Maria Zeuthen er vært.

Torsdag, ligeledes streamet fra DOKK1 til fællesspisningerne på Klimahandledagen, har vi samtale mellem Frank Eriksen (Bonderøven) og Signe Wenneberg om "Haven, Havet og Maven". Lørdag er der fælles genbrug- og byttetag over hele landet.

Flere og flere steder slås UGE17 sammen med bæredygtighedsdage, verdensmålsfestivaler, klimadage og andre mindre indsatser, som allerede fandtes ude i kommunerne, for igen at kunne styrke gennemslagskraften, skalere og udnytte bibliotekerne som fælles platform. Flere og flere steder er bibliotekerne derfor også blevet indskrevet i de lokale kommunale DK2030 klimahandleplaner, fordi vi netop via greb som UGE17 kan nå ud til borgerne i øjenhøjde og i forhold til at håndtere den borgernære omstilling, Scope 3 udfordringerne og herunder ansvarligt forbrug (verdensmål 12).

Fremadrettet mod UGE17 2025 er der allerede flere projekter på bedding, herunder endnu flere partnerskaber, og næste trædesten er, at få inddraget dansk kulturliv bredt.

■ **THOMAS STURE RASMUSSEN**
Verdensmålskoordinator, DB2030

BIBLIOTEKERNE

- kan danne rammen om de svære samtaler om klimaet.

Landets biblioteker samler danskerne på tværs af alder, holdninger og sociale skel. Derfor er de et oplagt forum for debatten om, hvordan vi kommer i gang med den grønne omstilling.

For mange er klimakrisen blevet uoverskuelig og abstrakt, både når det gælder omfanget af klimaforandringerne og løsningerne på dem. Mange danskere oplever derfor at stå alene med deres tanker og bekymringer om klimakrisen. Men landets biblioteker er en oplagt ramme for debatten om den grønne omstilling, fordi de samler danskere på tværs af alder og sociale skel.

“Der er få offentlige rum, hvor vi kan mødes på tværs af generationer, holdninger og baggrunde. Når vi samtidig står overfor en så stor udfordring som den grønne omstilling, er bibliotekerne essentielle, når det gælder om at skabe det rum”, siger Maria Gudme, konsulent hos DeltagerDanmark, der er med til at arrangere Klimahandledag i samarbejde med Grønne Nabofællesskaber.

En grønnere retning

Grønne Nabofællesskaber er en bevægelse, som hjælper danskere med at organisere sig og gøre hverdagen mere klimavenlig.

Den 25. april afholdes Klimahandledag i hele landet, hvor man kan melde sig til en klimavenlig aktivitet sammen med familie, naboer eller kolleger. Dagen er en anledning til at udfordre status quo og stille nogle af de spørgsmål, der kan være med til at gøre fremtiden mere bæredygtig. F.eks.: Hvordan ser et grønnere villakvarter ud? Hvordan holder man den mest klimavenlige konfirmationsfest? Kan vi gøre vores fodboldklub klimaneutral?

“Vi kan ikke løse klimakrisen alene. Fælles problemer kræver fælles løsninger”, siger Maria Gudme og fortsætter:

“Den enkelte dansker kan gøre meget sammen med deres kollegaer, fodboldhold eller grundejerforening. Og vi ved, at fælles handling skaber varige forandringer. Missionen er at starte en national samtale om, hvad der skal til for at skabe et klimavenligt og mere bæredygtigt samfund.”

Klimahandledagen er en anledning til at gøre noget for klimaet sammen med andre – det være sig familie, naboer eller den lokale sportsklub. Og Danmarks Biblioteksforening og DB2030 hjælper med at åbne døren til et fællesskab, hvor danskerne kan blive klogere på og kan gå sammen om at skabe en grønnere hverdag.

Læs mere på Klimahandledag.dk, hvor man kan melde sig til en aktivitet og blive hjulpet i gang med værktøjer og guides, så det bliver let at gå sammen om klimahandling sammen med dine venner, din fodboldklub eller dine nærmeste kollegaer.

EN DEL AF LØSNINGEN: BIBLIOTEKERNES ARBEJDE MED VERDENSMÅLENE

Bæredygtighed og biblioteker. Ny viden om biblioteker som formidlings- og forandringsagenter via casestudie om Ballerup Bibliotekerne. En del af UPSCALE, et aktuelt dansk-norsk forskningsprojekt.

Bæredygtighed og bæredygtig udvikling er i dag vigtige politiske begreber – også i kulturpolitikken og i kulturinstitutionernes strategier.

Her ser vi, hvordan kulturinstitutioner som biblioteker, arkiver og museer arbejder på, hvordan de kan agere mere bæredygtigt, formidle forståelse af bæredygtighed til det omgivende samfund eller fungere som omdrejningspunkter for borgerne engagement i en bæredygtig udvikling. Især på biblioteksområdet har der været et betydeligt og stigende fokus på bæredygtighed fra den internationale biblioteksorganisation IFLA til lokale folkebiblioteker verden over.

I denne artikel introducerer vi et igangværende casestudie i regi af forskningsprojektet UPSCALE, som undersøger Ballerup Bibliotekerne engagement i bæredygtighed og FN's 2030-dagsorden, og hvordan medarbejdere herfra har været stærke drivkræfter i etableringen af det nationale og tvær-organisatoriske netværk DB2030.

I vores studie spørger vi, hvordan medarbejdere i danske folkebiblioteker arbejder med bæredygtig transformation, og hvorfor de gør det. Mere specifikt undersøger vi, hvordan medarbejderne fungerer som forandringsagenter i forhold til en bæredygtige udvikling, hvordan dette præger den daglige praksis og bibliotekernes rolle i lokalsamfundet samt hvordan disse ændringer fastholdes og indskrives i praksis gennem det nationale tværorganisatoriske netværk DB2030 og politiske handlingsplaner.

Vi nærmer os studiet af disse praksisser ud fra en forståelse af biblioteket og medarbejderen som en forandringsagent, det vil sige en aktør med en vilje og en agenda, der arbejder for forandring gennem

for eksempel social innovation og socialt entreprenørskab. Derudover bygger vi i undersøgelsen på idéer om inside activism, der betegner det politiske handle- rum hos offentligt ansatte, der ikke blot ses som neutrale redskaber, men kreative politiske aktører i egen ret.

Ballerup og bæredygtighed

Bæredygtighed handler om at sikre og forbedre levevilkårene for nuværende og fremtidige generationer – økologisk, økonomisk, socialt og kulturelt. På baggrund af denne holistiske forståelse af bæredygtighed vedtog FN i 2015 de 17 Verdensmål.

Ballerup Bibliotekerne har siden 2019 haft fokus på at engagere offentligheden i FN's 2030 dagsorden og Verdensmålene. En central del af dette arbejde har bestået i at oplyse om og formidle Verdensmålene samt give inspiration og viden til selv at handle med udgangspunkt i disse. Desuden arbejder medarbejderne aktivt med at engagere borgerne og lokalsamfundet til at skabe bæredygtig forandring blandt andet ved at arrangere festivaler og danne partnerskaber og netværk. På Ballerup folkebiblioteker har arbejdet med bæredygtighed og Verdensmålene været betragtet som en helt central opgave. Men hvordan har man konkret arbejdet med Verdensmålene, og hvilken betydning har det haft?

Af vores undersøgelse fremgår, at Verdensmålene bliver beskrevet som et "fælles sprog" og som en fælles retning eller koordinator for arbejdet mod bæredygtig udvikling. Helt konkret er dette arbejde foregået i tre spor.

"For det første har det handlet om at give adgang til viden og information om Verdensmålene. For det andet har det handlet om at formidle viden og information

om Verdensmålene. Begge klassiske biblioteksopgaver. For det tredje har det handlet om aktivt at engagere sig i at løse Verdensmålene.”

Viser vej ind i fremtiden

På biblioteket kommer det tredje spor, der handler om aktivt at engagere sig i at opfylde Verdensmålene, til udtryk gennem facilitering af samskabelse og borgerinddragende aktiviteter. Her understreges det, at Verdensmålene er bibliotekets "hvorfor"; det er derfor, de gør, hvad de gør. Ballerup Bibliotekerne beskriver sig selv som "stifindere" og "skabere af sammenhængskraft".

Det med at være "stifinder" hænger sammen med arbejdet med Verdensmålene, skabelse af partnerskaber og netværk og selv at turde at gå forrest og vise vej – også i ukendt land. Det handler grundlæggende "om evnen til at forestille sig ting, f.eks. en bedre verden". Dette visionære arbejde beskrives som "at arbejde med utopier"; kollektive visioner om, hvad der kunne være, og hvordan vi når derhen og baserer sig dels på rollen som "stifinder", men også på bibliotekets/medarbejderens rolle som kultur- og litteraturformidler. Litteratur, fremtidsworkshops og Future Literacy er måder at udvikle, formulere og dele sådanne visioner.

Netværket DB2030

Centralt i spor tre har også været det nationale netværk omkring folkebiblioteker og Verdensmålene – DB2030. DB2030 netværket er i dag et tvær-organisatorisk netværk bestående af repræsentanter fra biblioteker, NGO'er og andre organisationer, der arbejder med bæredygtighed, folkeoplysning, borgerinddragelse og lignende. DB2030-netværket blev dannet i 2019 med det formål at engagere, oplyse og understøtte bibliotekernes arbejde med bæredygtighed og Verdensmålene gennem kompetenceudvikling, certificering og formidling samt fokus på generering og deling af viden. Siden etableringen er netværket vokset og omfattede i sommeren 2023 36 medlemsorganisationer, herunder 10 med tilknytning til bibliotekssektoren og 16 andre aktører, organisationer og NGO'er, der arbejder for bæredygtig samfundsmæssig udvikling gennem oplysning og borgerinddragelse.

DB2030 netværket kan forstås som en intermediary actor, forstået som et organisatorisk mellemlid for forandringsprocesser. Netværket koordinerer en række undernetværk for aktiviteter, der forankrer bibliotekernes borgerinddragelsesprocesser omkring Verdensmålene. Disse undernetværk er grupperet i tre arbejdsgrupper, der arbejder med henholdsvis certificering, kompetenceudvikling samt events og arrangementer. Med sin lobbyisme og fokus på outreach, samskabelse og borgerengagement bidrager DB2030-netværket til at udvikle politik på området. Et eksempel politisk indflydelse er omtalen af netværket som en del af *Regeringens Handleplan for FN's Verdensmål* (2021). Her tildeles bibliotekerne en central rolle som facilitatorer for den folkelige forankring af Verdensmålene, blandt andet gennem netværkets Verdensmåls-certificeringsprogram, tilbud om kompetenceudvikling for biblioteksmedarbejdere samt events og arrangementer om Verdensmålene på bibliotekerne.

Hvad der går ud kommer igen

En af de vigtige indsigter fra vores studie er, hvordan de to aktører – biblioteket/medarbejderne og DB2030 netværket – henholdsvis trækker på og påvirker hinanden i en cirkulær bevægelse. For eksempel nævnes det, hvordan biblioteket/medarbejderen investerer tid i at få et certificeringsprogram på etableret. Senere bliver det en del af dette program og et af de første ti biblioteker, der bliver Verdensmåls-certificeret. Et andet eksempel er, når netværket trækker på Ballerup Bibliotekernes erfaringer med at arrangere festivaler og arrangementer omkring bæredygtighed og Verdensmålene og bruger dem som en blueprint for festival- og arrangementsgruppen.

Denne bevægelse kan betegnes som "et tilbageløb" mellem biblioteket og netværket; det, der går ud eksternt, kommer internt igen – og omvendt. Dette positive tilbageløb er netop muligt på grund af medarbejdernes rolle som inside activists og netværkets rolle som en intermediary actor. Således nærmer vi os en forståelse af bibliotekets og medarbejderens rolle som forandringsagent med transformativt potentiale, og hvordan denne rolle kommer til udtryk i praksis blandt andet gennem DB2030 netværket.

“ Af vores undersøgelse fremgår, at Verdensmålene bliver beskrevet som et "fælles sprog" og som en fælles retning eller koordinator for arbejdet mod bæredygtig udvikling. Helt konkret er dette arbejde foregået i tre spor.

En del af løsningen

Ballerup Bibliotekernes og medarbejdernes proaktive initiativer omfatter både deres strategiske arbejde, deres afholdelse af festivaler og arrangementer, deres deltagelse i og tilknytning til en række forskellige projekter samt deres engagement i etableringen af netværk og partnerskaber; særligt deres rolle i etableringen af DB2030 netværket. Bemærkelsesværdigt ved dette er idéen om "at arbejde med utopier", der bliver en metode til at arbejde for en bæredygtig samfundsmæssig transformation, hvor Verdensmålene er koordinaterne, og biblioteker og medarbejdere positioneres som en del af løsningen.

■ MIA HØJ MATHIASSEN

Adjunkt, Institut for Design, Medier og Uddannelsesvidenskab Syddansk Universitet

■ HENRIK JOCHUMSEN

Lektor, Institut for Kommunikation Københavns Universitet

EBLIDA STÅR ET GODT STED

Vi bliver involveret i flere EU-projekter, vi laver vores egen EU-ansøgning, og vi øger vores tilstedeværelse i Bruxelles, fortæller den nye EBLIDA direktør, Mikkel Christoffersen.

Ambitionerne er høje. Sammen med de andre biblioteksforeninger i Europa vil EBLIDA arbejde for at styrke bibliotekssektorens profil og fremhæve alt det store arbejde, biblioteker allerede udfører såvel som alt det store arbejde, de kunne udføre, hvis de bliver ordentligt anerkendt, værdsat og finansieret.

Efter knap halvanden måned på posten mødes den nybagte danske direktør for den europæiske biblioteksorganisation til interview med *Danmarks Bibliotekers* redaktør og Andrew Cranfield, som medlem af EBLIDA's styrende komite.

Jobbet

Mikkel Christoffersen er en meget stor EBLIDA-fan. Han har, fortæller han, deltaget siden Milano 2013 i alle EBLIDA råds- og konferencemøder. Og har tidligere som ansat i Biblioteksstyrelsen, i Københavns Kommunes Biblioteker og i Det Digitale Folkebibliotek haft lejlighed til særligt at arbejde med e-lending med EBLIDA samt andre internationale organisationer som IFLA og NAPLE.

- Jeg har altid gerne villet arbejde internationalt på et tidspunkt. Det er så nu. Fordi jeg har familie og en lille datter, har jeg fået en særlig ordning med en uge i Bruxelles hver måned og arbejder ellers hjemmefra. Når det blev EBLIDA, hænger det sammen med organisationens flade struktur. Som director kan man gøre rigtig meget uden at skulle i lag med et større hierarkisk system. I EBLIDA med blot 125 medlemmer – fortrinsvis europæiske biblioteksforeninger – har man en oplevelse af at være en biblioteksfamilie, siger Mikkel Christoffersen, hvis ledelseserfaring til dag stammer fra projekt- og teamledelse.

- Det er lidt syret at have fået tre faste medarbejdere, der bor og arbejder i tre forskellige tidszoner. For at opbygge teamspirit var noget af det første, jeg indførte, et ugentligt, obligatorisk møde på Teams hver tirsdag morgen. Vi har lige afleveret en EU-ansøgning, og dernæst skal vi i gang med to strategiarbejder, en ny kommunikationsstrategi og en medlemsstrategi.

Opgaven og fokus nu

Der er netop gået en stor EU-ansøgning afsted til Creative Europe Network, Kommissionens kulturstøtteprogram, som i bund og grund handler om capacity building.

ACR: Hvad vil det betyde for EBLIDA i de kommende år, hvis den går igennem?

- Det bliver en helt anden organisation. Det vil mere end fordoble vores budget, og EBLIDA vil i EU-Kommissionens øjne fremover stå som den, der har bolden i det netværk af netværk på kulturområdet, man er ved at lave. Så kulturinstitutionerne vil kunne byde mere kvalificeret ind på EU-policy mv., og her er der i øjeblikket ikke nogen på biblioteksområdet. En blåstempling i EU's øjne som vil være guld værd i sig selv og giver legitimitet. Og det giver tyngde, også over for medlemmerne. Noget andet er, at det vil styrke EBLIDA selv med kapacitet i forhold til at skulle bidrage til at opbygge kapacitet i sektoren. Hvor

Biblioteker leverer allerede på så mange politiske spørgsmål i Europa; bæredygtighed og klimaændringer, opmærksomheds- og sundhedskrisen, falske nyheder og online misinformation, inklusion osv. Biblioteker leverer løsninger hver dag.

EBLIDA - European Bureau of Library, Information and Documentation Associations.

EBLIDA er stiftet i Holland og har kontor på Koninklijke Bibliotheek i Haag. Direktør Mikkel Christoffersen kommer dog mest til at arbejde i Bruxelles fra Bibliotheek en Informatiecentrum Muntpunt (foto), hvor han sidder sammen med netværksorganisationen PL2030.

vi med danske øjne nogle gange siger 'skulle det nu være nødvendigt', så må man bare sige, at der er meget, meget store forskelle i Europa, når vi taler digitalisering og f.eks. kompetenceudvikling. Idéen er kort fortalt, at de, som kan trække, de trækker, men de lærer også noget af dem, de trækker. De, der bliver trukket, lærer noget, sådan at man kan få en mere ligeværdig dialog.

- Ansøgningen går på "Demokrati, kultur for alle, bæredygtighed og climate action, digital transformation og kulturdiplomati" – og afspejler EU-Kommissionens prioriteter. Der er ansøgt om 1,1 Euro over fire år, og det vil i givet fald betyde ansættelse af flere, for så skal vi ud at lave en frygtelig masse. Første trin vil være et stort og grundigt survey med både EU-biblioteksforeninger men også med dem, der står uden for EU – en needs analysis, fulgt af en serie work packages.

HN: En fordobling af budgettet, hvad bliver opgaverne ellers?

- Ved hjælp af survey'et vil vi få kortlagt, hvor nogle er gode, og andre sækker bagud – og der kan vi bistå med pakkerne. Der er fokus på det, som bibliotekerne gør godt og står for som fri adgang til medier og viden. Om f.eks. Information Integrity, Fake News og understøttelse af ytringsfrihed og lige der, har vi udpeget nogle lande – Ukraine, Moldova, Serbien og Tyrkiet. Des-

uden vil vi indsamle best practice, holde seminarer og webinarer, så der på den måde opbygges fælles viden og fælles netværk. Vi arbejder gennem biblioteksforeningerne, som arbejder med bibliotekerne, som arbejder med bibliotekarerne, som arbejder med borgerne.

EBLIDA står som initiativtager og projektansøger, og målet er varig kapacitetsopbygning. Der kommer svar på ansøgningen til september. Andre aktuelle EU-fokusområder presser sig på.

HN: Hvor ser du udfordringerne ifm. AI og EU's AI Act, hvordan vil EBLIDA tackle området?

- Alle taler om AI. På IFLA-kongressen 2023 i Rotterdam gik jeg til alle sessioner, der handlede om AI, og der var sort af mennesker. Det var som at deltage i det samme møde; allevegne lød det: Det her handler om, at vi skal stille de rigtige spørgsmål. Og jeg tænkte, men hvad er det så – og har nogen ikke et svar.

- Faktisk fik jeg AI ind som en separat, selvstændig del i vores store EU-ansøgning. For vi skal have lavet en ekspertrapport om AI nu og om de værktøjer, der findes. Det er vel et eller andet sted ret arkaisk at sige, at vi skal have en rapport, og så tager vi den der fra. Men det er det, vi skal, vi bliver nødt til at have noget at stå på. Det skal så være et hurtigtarbejdende udvalg.

ACR: *Hvor du ser AI i forhold til bibliotekerne?*

- Blandt de mere godartede scenarier for AI skal vi jo ikke være kedede af det, når ny teknologi muliggør bedre adgang til vores samlinger og kan inspirere til læsning. Bibliotekerne har altid taget den nyeste teknologi og de nyeste formater til sig, samarbejdet globalt om at udnytte dem bedst og sat dem i arbejde for at løse kerneopgaven – at give fri og lige adgang til kultur og viden. Desuden; biblioteket som fysisk rum går jo ingen steder pga. AI. Tværtimod, måske får vi endnu mere brug for et sted for samtale og læring, mens vi bakser med konsekvenserne af AI.

EBLIDA og medlemmerne

EBLIDA samler foreninger og institutioner på biblioteks- og informationsområdet i Europa og blev etableret i 1992. EBLIDA arbejder især med biblioteksspørgsmål i EU-sammenhæng og på europæisk plan og har bl.a. fokus på ophavsret. EBLIDA's medlemmer er ret forskellige i sig selv men også gennem medlemskabet. Her er man enten Full Member, organisationer som Danmarks Biblioteksforening, eller Associate Member, dvs. biblioteker og andre inkl. organisationer uden for EU.

ACR: *Man taler ofte om, at EBLIDA skal mobilisere sine medlemmer, inddrage og inkludere medlemmerne. Hvad tænker du i forhold til det?*

- Medlemmerne er forskellige steder, derfor skal vi i gang med en slags medlemsstrategi. Vi skal finde ud af, hvordan vi både kan være et knowledge og et networking hub for de forskellige lande. Jeg har tænkt mig at gøre noget så gammeldags, som at spørge medlemmerne og vores Executive Committee om, hvordan de/I gerne vil bruge os. Vi har lige fået et nyt institutionsmedlem i Bruxelles, og lederen her er meget interesseret i transformationen fra traditionelt bibliotek og samling til et mere kulturhus og borgerservice-lignende sted, og vil gerne i kontakt med nogen, som er i den samme proces og vidende med dem. Her skal vi finde noget til ham og andre, der gerne vil udvikle sig derhen. Jeg kunne godt tænke mig, at EBLIDA blev det sted, man søgte til, hvis man er i tvivl noget eller vil vide noget. I dag mødes medlemmerne en gang om året i to dage til Council & Conference; det er fint nok, men der skal også ske noget de 363 andre dage.

– Jeg ved, der har været tanker om at revitalisere EBLIDA ekspertgrupperne, hvori jeg selv har deltaget, og som tidligere har spillet en vigtig rolle i organisationens arbejde. Jeg kunne godt tænke mig, at vi arbejdede lidt mere netværksbaseret omkring aktuelle udfordringer som måske AI. I stedet for at 6-8 personer sidder og diskuterer for sig selv. Modellerne kunne måske kombineres.

EBLIDA og det store billede

EBLIDA har de senere år lobbyet med at synliggøre bibliotekerne i forhold til opdateret bibliotekslovgivning over for Det Europæiske Råd jf. dets CM/Rec(2023)3 recommendationer, samt med lancering af E-PANEMA, et online værktøj til at finde partnere til EU-projekter, og ikke mindst i forhold til EU's nye *Work-*

plan for Culture 2023-2026. For første gang i mange år er bibliotekerne med i arbejdsplanen – blandt dens 21 actionområder er også "The role of the Libraries".

HN: *Hvordan kan EBLIDA spille ind her?*

- For det første i forhold til den OMC gruppe for Library priority Action within the European Council Work Plan for Culture 2023-2026 som er nedsat. For det andet i vores samarbejde med de andre internationale biblioteksorganisationer. Det er vigtigt, at vi samarbejder og sikrer en fælles europæisk biblioteksstemme. Sammen med de andre biblioteksforeninger i Europa – IFLA's Europe Regional Division, NAPLE for biblioteksmyndigheder, LIBER, som er rådgivende over for Europarådet, og PL2030 – vil vi arbejde for at løfte og styrke bibliotekssektorens profil og fremhæve alt det store arbejde, biblioteker allerede udfører.

EBLIDA har i sit officielle statement til EU Workplanen netop understreget sin forventning om, at OMC-arbejdsgruppen udvikler et samlet, fremadskuende europæisk koncept for biblioteker. Et koncept, der bør fokusere på udfordringer og muligheder for biblioteker som offentlige, socialt inkluderende såvel som økonomisk og socialt bæredygtige institutioner.

■ Biblioteker rummer en del af løsningerne på mange af samfundets udfordringer. Mikkel Christoffersen, EBLIDA's nye direktør får det sidste ord.

- Biblioteker leverer allerede på så mange politiske spørgsmål i Europa; bæredygtighed og klimaændringer, opmærksomheds- og mental sundhedskrisen, falske nyheder og online misinformation, inklusion osv. Biblioteker leverer løsninger hver dag!

■ **ANDREW CRANFIELD**

EBLIDA's Executive Committee for DB

■ **HELLEN NIEGAARD**

Redaktør

Links

EBLIDA: <https://eblida.org/>

(European Bureau of Library, Information and Documentation Associations

EBLIDA Council & Conference 2024 | Lissabon

<https://eblida2024.sciencesconf.org/resource/page/id/2>

EU Workplan for Culture 2023-2026

Workplan for Culture 2023-2026

Andre internationale organisationer

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions; ifla.org)

LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries; libereurope.eu)

NAPLE (National Authorities of Public Libraries in Europe; naple.eu)

PL2030 (Public libraries 2030 – in Europe: connect, innovate and advocate; publiclibraries2030.eu/)

Oplev fremtidens bibliotek

Vores integrerede løsninger er moderne, intuitive og en inkluderende oplevelse for alle brugere. Lad os hjælpe dig med at skabe et bibliotek, der er klar til at møde morgendagens udfordringer!

SCAN KODEN →

- Selvbetjening
- Aflevering og sortering
- Tyverisikring
- Adgangskontrol open+
- Digital kommunikation uniFi+

Vi designer den sammenhængende biblioteksoplevelse

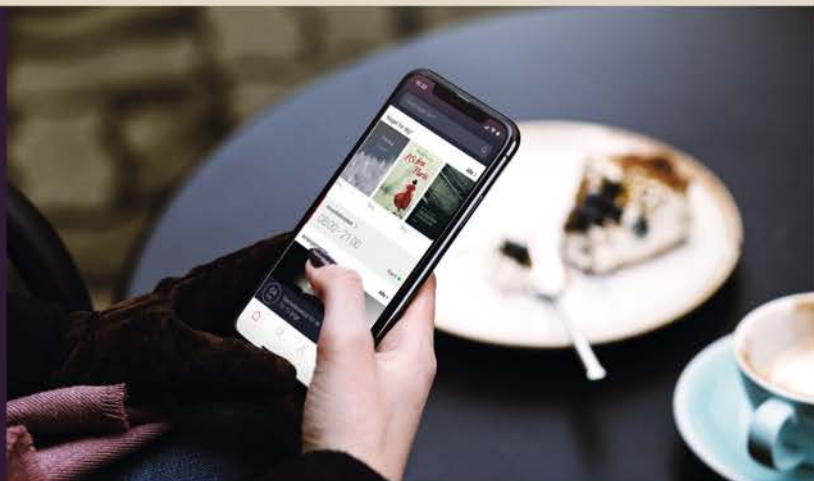
Det skal være nemt at bruge biblioteket

Læs mere på redia.dk

Biblioteket-appen

Dit eget personlige bibliotek lige ved hånden - døgnet rundt.

Butler

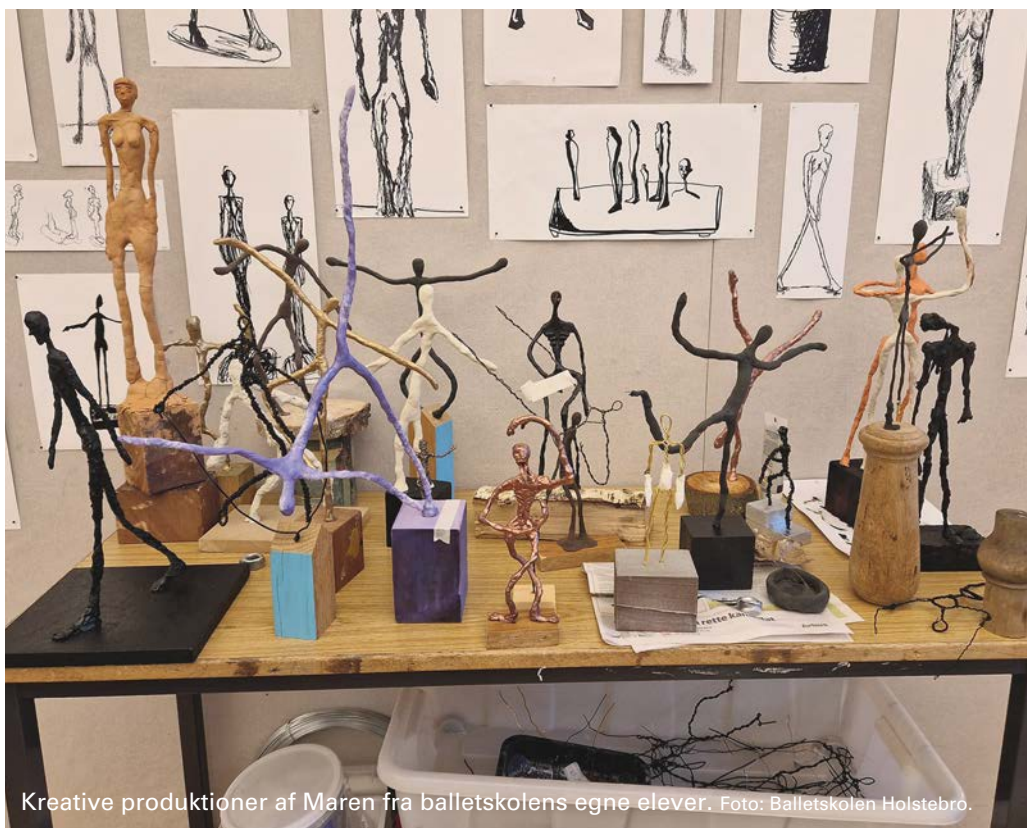
Lån og aflever nemt dine bøger.

Assist

Gør arbejdet lettere med mobile løsninger og færre systemer.

Kreative produktioner af Maren fra balletskolens egne elever. Foto: Balletskolen Holstebro.

Mette Dalgaard Jørgensen (th.), Holstebro Balletskole, modtager 10.000 kroner og blomster af Inge Dinis (A) medlem af Ikast-Brande Kommunalbestyrelse og formand for Biblioteks- og Kulturforeningen i Region Midt for sit initiativ til kreativitet og kunstnerisk indsats blandt børn i Holstebro.

PRIS TIL KREATIVITET

Og debat om bibliotekets roller lokalt. Fra Biblioteks- og Kulturforeningens generalforsamling i Region Midtjylland.

Hvilken rolle spiller det lokale folkebibliotek i kommunerne? I forbindelse med den ordinære generalforsamling i Region Midt var der debat om bibliotekets potentialer. Her drøftede Johan Brødsgaard (B), Silkeborg Byråd og formand for KL's Kultur-, Erhverv- og Plan, og Kristian Stride (A) ligeledes Silkeborg Byråd – begge medlemmer af Danmarks Biblioteksforening Repræsentantskab – de mulige roller, det lokale folkebibliotek skal og kan spille, når kommunale/nationale/globale dagsordener udmøntes i kommunen. Efterfulgt af en levende debat med generalforsamlingens deltagere.

Kulturprisen på 10.000 kroner fik Holstebro Balletskoles leder Mette Dalgaard Jørgensen. Prisen gik i år til balletskolen for projektet *Marens små venner*. Et tværgående kreativt og kunstnerisk projekt, hvor 800 børn fra 13 skoler i Holstebro skabte deres egen Maren – inspireret af Giacomettis skulptur, Kvinde på kærre, til daglig kaldet Maren og placeret foran det gamle rådhus i Holstebro. Efterfulgt af en

udstilling og auktion på Holstebro bibliotek, hvorfra indtægterne gik til Danmarks Indsamling 2024.

Biblioteks- og kulturforeningen i Region Midt sikrer gennem dialog kulturpolitikere, bibliotekspersonale og øvrige medlemmer indflydelse på den fremtidige udvikling og lovgivning inden for biblioteksvirksomhed og tilgrænsende områder. Foreningen er i øvrigt inspirator og talerør for bibliotekerne og fungerer som debatforum for kultur- og biblioteksinteresserede og som formidler af faglig viden og biblioteks- og kulturpolitisk debat. Inge Dinis (A) konkluderede i sin beretning, at regionsforeningen langt hen ad vejen også efterlever sin målsætning om, at "inspirere Danmarks Biblioteksforening i dens arbejde blandt andet ved at rejse debatter og stille hovedforeningen forslag til behandling".

I 2022 og 2023 har bestyrelsens opmærksomhed især drejet sig om børns manglende læsning og læsemotivation og bibli-

otekets rolle som et sted, der understøtter social bæredygtighed. "Vores optagethed af disse emner har affødt, at regionsforeningen af Danmarks Biblioteksforening, er blevet inviteret til at være medansvarlig for et regionalt fyraftensmøde om "Det bæredygtige bibliotek i den nationale/kommunale trivsels-dagsorden". Regionsforeningens bestyrelse besluttede, at 'det vil vi gerne'. Det regionale møde fæles med Danmarks Biblioteksforening vil finde sted mandag den 28. oktober på Herning Bibliotek.

MARTIN LUNDSGAARD-LETH
Kultur- og Biblioteksleder
Ikast-Brande Kommune

easyOpac CMS FOR BIBLIOTEKER

Fuld service hos Inlead - eller som tillægspakke til DDF CMS.Next

easyOpac.Next omfatter alt fra
DDF cms.Next - og meget mere

- Løbende bruger support
- Migrerings hjælp
- Design tilpasninger eller grundlæggende ændringer
- Flere organisationer på samme site - f.eks. bibliotek, borgerservice eller kulturhus

Husk når Inlead driver jeres CMS behøver
I ikke tekniske ressourcer på biblioteket

I får også adgang til
flere moduler:

- Dankort betaling på sitet
- Adgang til BPI
- Artikel søg
- Udvidede åbningstider
- Personale sider

Kontakt:

Peter Rodenberg, Direktør
pr@inlead.dk
+45 40 75 05 00

INLEAD

Inlead leverer formidlingsløsninger som virker på tværs af digitale platforme.

www.inlead.dk

Afsender:
Danmarks Biblioteksforening
Farvergade 27 D, 2. sal,
1463 København K